

TUSSENEVALUATIE CORONASTEUNPAKKET SPORTSECTOR EINDRAPPORTAGE

KLANT
KENMERK
AUTEUR(S)

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport - directie Sport
WO/jve/002856
Michiel Blom, Joost van Gemeren, Gert van Leeuwen,
Wouter Oosterom en Elliott Thijssen
1 maart 2022
Definitief

DATUM
VERSIE

Inhoudsopgave

1	Inleiding	6
1.1	Achtergrond en aanleiding	6
1.2	Doelstelling, scope en onderzoeksvragen	6
1.3	Onderzoeksaanpak	7
1.4	Leeswijzer	10
2	Vormgeving en bereik steunpakket	11
2.1	Vormgeving steunpakket gericht op compenseren verliezen amateursport	11
2.2	Totstandkoming van het steunpakket met betrokkenheid van een groot aantal partijen	15
2.3	Bereik steunpakket is het grootst voor de SPUK IJZ en het kleinst voor de TASO	17
3	Inzet steunmaatregelen en ervaringen van gebruikers	21
3.1	Algemene bevindingen over het gehele aanvraagproces	21
3.2	Ervaringen van amateursportverenigingen met het aanvragen van TASO	21
3.3	Ervaringen van particuliere verhuurders, gemeenten en sportbedrijven met het aanvragen van TVS	24
3.4	Ervaringen van gemeenten met het aanvragen van SPUK IJZ	28
3.5	Borgstelling vanuit Stichting Waarborgfonds Sport	30
4	Doeltreffendheid van het steunpakket	32
4.1	Doel steunpakket wordt behaald voor de gebruikers ervan	32
4.2	Het steunpakket bereikt niet de gehele amateursport	34
4.3	De langetermijneffecten zijn nog onzeker en onduidelijk	35
5	Doelmatigheid: twee zijden van de medaille	37
5.1	Doeltreffend versus ruimhartig	37
5.2	Snel versus haastig	40
5.3	Uniforme regeling versus maatwerk	40
5.4	Flexibel versus grillig	41
5.5	Op vertrouwen versus risico op onrechtmatig gebruik	42
5.6	Aanjager versus decentrale uitvoerder	43
A.	Figuren enquête	44
A.1	Figuren proces TASO	44
A.2	Figuren proces TVS	46
A.3	Figuren proces SPUK IJZ	48

Samenvatting

Dit onderzoek is een tussenevaluatie van het sportspecifieke coronasteunpakket

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft tijdens de coronacrisis een **steunpakket** opgesteld om de financiële schade bij de amateursport en sportinfrastructuur te compenseren, en zo bij te dragen aan het in stand houden van de sportinfrastructuur. Dit pakket bestaat uit drie regelingen: de Tegemoetkoming Amateursportorganisaties (TASO), de Tegemoetkoming Verhuurders Sportaccommodaties (TVS) en de Specifieke Uitkering IJsbanen en Zwembaden (SPUK IJZ). Daarnaast is het borgstellingskapitaal bij de Stichting Waarborgfonds Sport (SWS) aangevuld om borgstellingen te kunnen bieden bij kortlopende noodkredieten voor sportverenigingen. Bij de totstandkoming van het steunpakket is een groot aantal partijen, vooral vertegenwoordigers uit de amateursport en van gemeenten, betrokken geweest.

Deze evaluatie is bedoeld om het optreden van VWS (beleid en uitvoering) tegen het licht te houden en om verbeteringen in de (uitvoering van de) regelingen voor mogelijke toekomstige crises en steunpakketten te identificeren. De evaluatie is begin oktober 2021 gestart en liep tot februari 2022. Bij aanvang van de evaluatie was het nog de verwachting dat het sportspecifieke steunpakket in de tweede helft van 2021 zou aflopen. De realiteit is dat in december 2021 voor de sportsector nieuwe coronamaatregelen van kracht zijn geworden, waarbij tegelijkertijd een nieuwe ronde steunmaatregelen is aangekondigd. Deze nieuwe ronde steunmaatregelen valt niet binnen de scope van dit onderzoek. Deze evaluatie moet daarom gezien worden als een **tussenevaluatie**.

Significant APE heeft de volgende evaluatiemethoden ingezet:

- a. We hebben een groot aantal (**groeps-)**interviews gehouden met partijen die de regelingen hebben opgezet (en partijen die hier een bijdrage in hebben gehad), uitgevoerd, gecommuniceerd, of die hiervan gebruik hebben gemaakt;
- b. Vijf **klantreissessies** met gebruikers van de verschillende regelingen. Hierbij zijn we dieper ingegaan op ervaringen van gebruikers in het gehele proces vanaf het bekend raken van potentiële aanvragers met de regelingen tot aan de financiële afhandeling en verantwoording;
- c. We hebben een **integrale enquête** uitgezet onder alle gebruikers van de regelingen van het sportspecifieke steunpakket. De respons op deze enquête was zeer hoog, waardoor we een breed beeld hebben gekregen van alle gebruikersgroepen van de regelingen.

Bereik steunpakket is het grootst voor de SPUK IJZ en het kleinst voor de TASO

Het bereik van de regelingen uit het steunpakket voor de sport is als volgt:

- a. Ongeveer **26% van de sportverenigingen** heeft gebruikgemaakt van de **TASO**. Kanttekening hierbij is dat dit percentage niets zegt over de grootte van de vereniging gemeten in het aantal leden. Vooral verenigingen vanuit de veel beoefende sporten, zoals voetbal, tennis en hockey, hebben aanvragen gedaan;
- b. Minimaal **55% van de sportaccommodaties** is bereikt. Omdat een **TVS**-aanvraag over meerdere sportaccommodaties kan gaan, ligt dit percentage in de praktijk waarschijnlijk hoger;
- c. Voor ongeveer **96% van de ijsbanen** (24 ijsbanen zijn in de regeling aangewezen) en **zwembaden** (625 zwembaden die in gemeentelijk beheer zijn of subsidie van de gemeente ontvangen), is een aanvraag gedaan voor **SPUK IJZ**;
- d. **Drie amateursportverenigingen** hebben gebruikgemaakt van een **noodkrediet met borgstelling** vanuit de Stichting Waarborgfonds Sport.

Ervaringen met het aanvraagproces zijn overwegend positief

Het gehele proces van aanvragen tot het ontvangen van steun wordt **overwegend als positief ervaren**, voor alle regelingen. Ook het contact met uitvoerder DUS-I ervaren gebruikers als overwegend positief. Desondanks kraken respondenten in het onderzoek ook een aantal **kritische noten**:

- a. Vooral over het **proces van verantwoorden** achteraf zijn respondenten kritisch. Ze noemen dat het verantwoordingsproces ingewikkeld of tijdrovend is;
- b. Veel respondenten zijn kritisch op de **controle van de juiste inschrijving bij de Kamer van Koophandel (KvK)**. Niet alle amateursportverenigingen hebben zich op de juiste manier geregistreerd, waardoor sommige sportverenigingen buiten de boot zijn gevallen die wel een evident maatschappelijk belang hebben;
- c. De **wisselwerking tussen regelingen vanuit het sportspecifieke steunpakket en het generieke steunpakket van de overheid** (NOW, TVL¹) riep bij respondenten vragen en ongenoegen op. Zo gelden ontvangsten op basis van de SPUK IJZ, vaak verkregen als subsidie van de aanvragende gemeente, als omzet voor de NOW;
- d. Aanvragers hebben soms **deadlines voor de aanvraag van tranches gemist**. Ze noemen dat ze niet altijd goed op de hoogte waren en dat er weinig coulerie was wanneer de aanvraagtermijn verlopen was.

Doeltreffendheid: doelen zijn behaald voor gebruikers, maar niet de hele amateursport is bereikt en de langetermijneffecten zijn nog onzeker

Zoals gezegd is het doel van het steunpakket om de financiële schade in de sportsector als gevolg van corona en de coronamaatregelen te beperken, daarmee de (financiële) continuïteit van sportorganisaties te borgen en zo de sportinfrastructuur zoveel mogelijk in stand te houden. **We concluderen dat het steunpakket deze doelen heeft behaald voor gebruikers van het pakket, maar dat het pakket niet de gehele amateursport bereikt en de langetermijneffecten nog onzeker en onduidelijk zijn.**

In de meeste gevallen is het sportspecifieke steunpakket **toereikend** geweest om de financiële continuïteit van de gebruikers van het steunpakket te borgen. Immers: de gebruikers zijn over het algemeen tevreden over de tegemoetkoming, en de ontvangen steun wordt door 70% van de gebruikers als toereikend benoemd. Het steunpakket was ook nodig om de continuïteit te borgen. In meer dan de helft van de gevallen heeft de steun een **zichtbare of doorslaggevende rol** gespeeld bij het voortbestaan van de begunstigde sportorganisaties. Deze conclusie wordt ondersteund vanuit de interviews die wij voor het onderzoek hebben gevoerd. Hieruit komt het beeld naar voren dat sportorganisaties blij zijn met de ontvangen steun en dat deze zeker heeft bijgedragen aan hun continuïteit, en daarmee aan het in stand houden van de sportinfrastructuur. Ook heeft het steunpakket bijgedragen aan het bieden van **(financiële) zekerheid en rust** in de onzekere eerste fase van de corona-uitbraak en het wekken van vertrouwen binnen de sportsector dat het 'financieel in orde komt'.

Als we kijken naar het doelbereik van de regelingen, dan is er vooral bij de TASO, en in mindere mate bij de TVS, ook een grote groep sportorganisaties die **geen gebruik** heeft **gemaakt van het steunpakket**. Onbekend is wat de precieze reden voor het niet-gebruik zijn. Naast de doelgroep van het steunpakket zijn er ook onderdelen van de amateursport die geen gebruik hebben kunnen maken van het pakket, omdat deze **buiten de reikwijdte van de regeling** vallen. We onderscheiden twee groepen **'anders georganiseerde' amateursport**:

- a. 'Informeel' sportverbanden die niet zijn ingeschreven bij de KvK en ook niet zijn aangesloten bij een sportbond of koepelorganisatie. Deze sportverbanden zijn, door hun diversiteit, moeilijker te bereiken;
- b. Maatschappelijke organisaties waar sport een belangrijk onderdeel is van de aangeboden activiteiten. Denk hierbij aan scholen, zorginstellingen of ouderenverenigingen.

Beide vormen van anders georganiseerde amateursport vallen buiten de doelgroep van het steunpakket en daarmee ook buiten de reikwijdte van deze evaluatie. Naar de aard is niet bekend hoeveel sport wordt bedreven in deze

¹ NOW: Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid; TVL: Tegemoetkoming Vaste Lasten MKB.

sportverbanden. Ook is niet bekend hoe zij er financieel voorstaan. Duidelijk is wel dat zij een belangrijk onderdeel zijn van de sportinfrastructuur. Ook **commerciële en ondernemende sportaanbieders** behoren niet tot de doelgroep van het steunpakket. Deze sportaanbieders zijn aangewezen op de minder ruimhartige generieke steunmaatregelen van de overheid. Zeker is dat de commerciële en ondernemende sportaanbieders ook maatschappelijk wenselijke (en dus subsidiabele) diensten leveren en dus gerekend zouden kunnen worden tot de sportinfrastructuur in Nederland.

We hebben geconcludeerd dat het steunpakket doeltreffend is geweest voor de gebruikers ervan: gemiddeld genomen lijkt de amateursport er financieel niet slechter voor te staan dan voor corona. De langetermijneffecten van corona en de coronamaatregelen zijn echter nog onzeker en onduidelijk. Ten eerste is er **onzekerheid over het voortduren van de pandemie**. Niemand weet hoelang deze nog duurt, en het is nog ongewis wat de langetermijneffecten ervan zijn voor de amateursport, bijvoorbeeld voor het aantal beoefenaars van binnensporten en contactsporten. In de tweede plaats is er onzekerheid over de **financiële effecten op de langere termijn**. In de interviews die we voor deze evaluatie hebben gehouden, horen we terug dat hierover zorgen bestaan. Zo wijzen respondenten erop dat sportorganisaties nu soms voor financiële continuïteit hebben gezorgd door investeringen of groot onderhoud uit te stellen. Dergelijke kosten moeten wellicht op een later moment alsnog gemaakt worden. Ook zijn er zorgen over een mogelijke terugloop van ledenaantallen als gevolg van corona en lagere inkomsten uit contributies en abonnementen. Ook wijzen respondenten op het risico dat sponsors zich terugtrekken. Tot slot zijn er ook zorgen over **niet-financiële effecten** die gevolgen hebben voor de continuïteit van de amateursport. We horen hierbij vooral over het mogelijk **afhaken van vrijwilligers** vanwege een minder sterke binding met de vereniging. Het afhaken van vrijwilligers kan op termijn een bedreiging vormen voor het behoud van de sportinfrastructuur.

Doelmatigheid: twee zijden van de medaille

Doelmatigheid gaat over **efficiëntie** en zegt iets over de verhouding tussen de input die is gestoken in het steunpakket en het effect (de doeltreffendheid) ervan. Input gaat in dit geval over de hoeveelheid geld, maar ook over uitvoeringstechnische inzet, administratieve lasten, neveneffecten, et cetera. Het ligt het meest voor de hand om doelmatigheid te beoordelen door te kijken of de opzet en de uitvoering op onderdelen efficiënter hadden kunnen zijn. We concluderen dat het sportspecifieke steunpakket meerdere elementen bevat die zorgen voor meer doelmatigheid. Tegelijkertijd hebben deze elementen vaak ook een duidelijke keerzijde. Het is een **politieke afweging om een evenwichtige balans te vinden tussen de voor- en nadelen**. Er is geen sprake van evidente 'no- regretopties' om de doelmatigheid te bevorderen.

We zien de volgende elementen die raken aan doelmatigheid:

- a. Het pakket is, zoals gezegd, doeltreffend voor de bereikte groep, maar soms is de steun **ruimhartiger dan nodig** om het gewenste doel te bereiken;
- b. De **hoge handelingssnelheid** om te komen tot het steunpakket geeft snel rust en zekerheid, maar door de **haast** sluiten de verschillende steunpakketten niet naadloos op elkaar aan;
- c. Het pakket is voor een **afgebakende, brede doelgroep** vormgegeven, maar de keerzijde is dat er **weinig maatwerk** mogelijk is voor 'speciale gevallen';
- d. **Het pakket beweegt mee** met de actuele ontwikkeling van de pandemie (werkelijk geleden schade) en met voortschrijdende inzichten over de parameters van de regeling, maar organisaties moeten daardoor soms **lang wachten** op (zekerheid over) ontvangst van de steun en de precieze spelregels kunnen tussentijds wijzigen;
- e. Uitvoering van de regeling op basis van **vertrouwen** past in een filosofie van **laagdrempeligheid**. De keerzijde is een **hoger risico op onnodig of onrechtmatig gebruik** van de steun;
- f. Het aanvragen van **steun via tussenpersonen** (verhuurder en/of gemeente) **bepert het niet-gebruik** van het steunpakket, maar zorgt wel voor **hoge administratieve lasten en onevenwichtige financiële belangen** voor grote gemeenten en sportbedrijven.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond en aanleiding

Het ministerie van VWS heeft tijdens de coronacrisis een steunpakket opgesteld om de financiële schade bij de amateursport en sportinfrastructuur te compenseren. Dit pakket bestaat uit drie regelingen: de Tegemoetkoming Amateursportorganisaties (TASO), de Tegemoetkoming Verhuurders Sportaccommodaties (TVS) en de Specifieke Uitkering IJsbanen en Zwembaden (SPUK IJZ). Daarnaast is het borgstellingskapitaal bij de Stichting Waarborgfonds Sport (SWS) aangevuld om borgstellingen te kunnen bieden bij kortlopende noodkredieten voor sportverenigingen. VWS heeft Significant APE gevraagd dit steunpakket te evalueren.

1.2 Doelstelling, scope en onderzoeksvragen

De doelstelling van deze evaluatie is om inzicht te krijgen in:

- a. De doelmatigheid en doeltreffendheid van de steunregelingen;
- b. De ervaringen van gebruikers en niet-gebruikers (die wel binnen de doelgroep vielen) van de verschillende regelingen;
- c. De wijze waarop het tegemoetkomingsinstrument en het instrument van achterborgstellingen zijn ingezet om de financiële schade bij de amateursport en sportinfrastructuur te beperken, en of andere instrumenten mogelijk beter zouden hebben gefunctioneerd;
- d. Welke verbeteringen mogelijk zijn in de regelingen om deze doelmatiger en/of doeltreffender te krijgen.

De evaluatie is bedoeld om het optreden van VWS (beleid en uitvoering) tegen het licht te houden en om verbeteringen in de (uitvoering van de) regelingen voor mogelijke toekomstige crises en steunpakketten te identificeren. Ook dient de evaluatie als externe verantwoording aan de Tweede Kamer.

De evaluatie is begin oktober 2021 gestart en liep tot februari 2022. Bij aanvang van de evaluatie was het nog de verwachting dat het sportspecifieke steunpakket in de tweede helft van 2021 zou aflopen. De realiteit is dat in december 2021 voor de sportsector nieuwe coronamaatregelen van kracht zijn geworden, waarbij tegelijkertijd een nieuwe ronde steunmaatregelen is aangekondigd. Deze nieuwe ronde steunmaatregelen valt niet binnen de scope van dit onderzoek. Deze evaluatie moet daarom gezien worden als een tussenevaluatie. De onderzoekers hebben voorlopige inzichten gedeeld met VWS ten behoeve van de vormgeving van de nieuwe steunronde. Naast het sportspecifieke steunpakket zijn ook generieke steunmaatregelen van kracht waarop sommige sportorganisaties een beroep hebben kunnen doen. Denk aan de Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW), de Tegemoetkoming Ondernemers Getroffen Sectoren COVID-19 (TOGS), de Tegemoetkoming Vaste Lasten MKB (TVL, de opvolger van de TOGS), de Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers (Tozo) en uitstel van belastingbetaling. Deze generieke steunmaatregelen vallen buiten de scope van deze evaluatie. Wel hebben we de raakvlakken met deze generieke maatregelen onderzocht.

De volgende onderzoeksvragen waren leidend voor de onderzoekers. Ten aanzien van de **doeltreffendheid en de doelmatigheid**:

1. In hoeverre zijn de steunmaatregelen doeltreffend?
 - a. In hoeverre zijn de beoogde doelgroepen bereikt? In hoeverre hebben de verschillende doelgroepen ervoor gekozen gebruik te maken van de regelingen (waarom wel/niet)? Hoe is dat verdeeld over verschillende subgroepen? Welk deel van de aanvragen is gehonoreerd?
 - b. In hoeverre hebben de verschillende steunmaatregelen bijgedragen aan het beperken van de financiële schade en borging van de (financiële) continuïteit van sportverenigingen, amateursportorganisaties,

-
- verhuurders van sportaccommodaties en beheerders/exploitanten van ijsbanen en zwembaden? Welke elementen in het steunpakket waren hierbij doorslaggevend? En waren de effecten duurzaam?
2. In hoeverre is het steunpakket doelmatig? In hoeverre was het steunpakket noodzakelijk om de doelen te realiseren? En in hoeverre zouden andere instrumenten mogelijk beter hebben gefunctioneerd?
 3. Welke verbeteringen zijn mogelijk in de regelingen om deze doelmatiger en/of doeltreffender te krijgen?

Ten aanzien van **de wijze waarop de verschillende instrumenten zijn ingezet**:

4. Op welke wijze zijn het tegemoetkomingsinstrument en het instrument van achterborgstellingen ingezet? Welke keuzes lagen hier (vooraf) aan ten grondslag? Wie zijn bij de vormgeving betrokken geweest? In hoeverre zijn verwachtingen uitgekomen?
5. Op welke wijze is het steunpakket gecommuniceerd aan de doelgroep? Welke rol hadden sportkoepels, andere vertegenwoordigende gremia en gemeenten hierin? In hoeverre is een breed bereik en gebruik van het steunpakket gestimuleerd?
6. Op welke wijze is gezorgd voor een toegankelijke regeling, ook voor verenigingen met een lage professionaliseringsgraad? Hoe is voor ondersteuning van de aanvragers gezorgd en was dit afdoende?
7. Wat zijn de ervaringen met de verschillende instrumenten?
 - a. Wat zijn de ervaringen van gebruikers van de regelingen, vooraf, tijdens en na afloop van het aanvraagproces?
 - b. Wat zijn de ervaringen van niet-gebruikers van de regelingen?
 - c. Wat zijn de ervaringen van bij de uitvoering betrokken organisaties van de regelingen? Welke signalen over (de uitvoering van het steunpakket) hebben zij ontvangen?
 - d. Welke verbeteringen met betrekking tot de uitvoering zijn mogelijk?

1.3 Onderzoeksaanpak

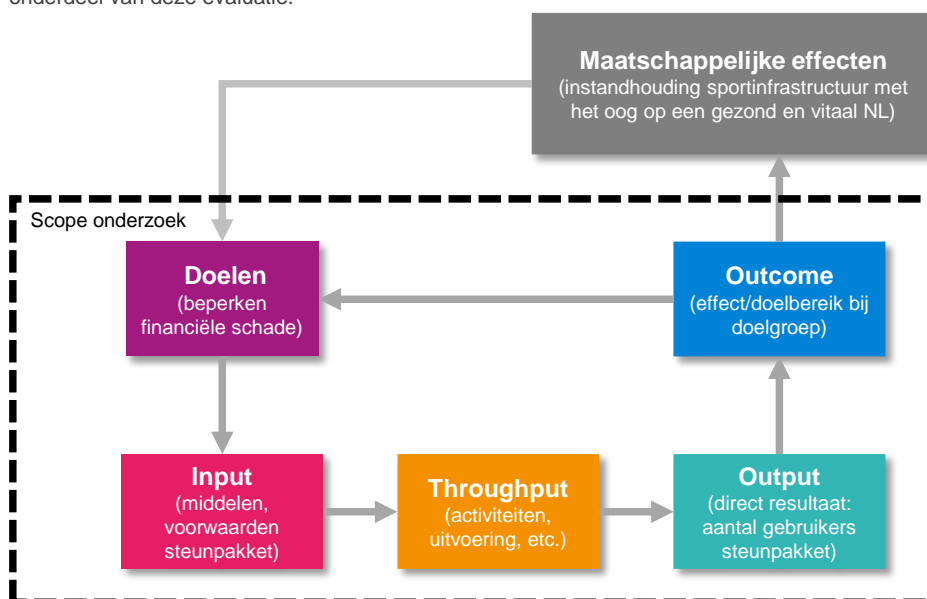
1.3.1 'Logic Model' als basis voor het toetsen van het steunpakket op doeltreffendheid en doelmatigheid

Om het steunprogramma op doeltreffendheid en doelmatigheid te kunnen toetsen, hebben we eerst een beleidstheorie opgesteld. Immers, evalueren is het beoordelen van in de praktijk bereikte resultaten aan de hand van vooraf gestelde (beleids)doelen. De beleidstheorie is hiervoor een geschikte basis en is door ons ingezet als leidraad voor de evaluatie. Dit kader hebben we uitgewerkt aan de hand van het zogeheten Logic Model². Dit model (zie figuur 1) hielp om het evaluatieonderzoek uit te voeren door het beleid te analyseren aan de hand van de verschillende beleidsonderdelen: input, throughput, output, outcome en impact. Deze onderdelen vormen samen een keten, waarbij de hypothese is dat het ene onderdeel logisch voortvloeit uit het vorige. Per onderdeel hebben we gekozen voor passende (kwalitatieve en/of kwantitatieve) indicatoren.

Het doel van de verschillende regelingen binnen het steunpakket, het beperken van financiële schade om de doelgroepen van de regelingen financieel zo ongeschonden mogelijk door de coronacrisis te laten komen, vormt het startpunt van deze keten. De verankering van dit doel in beleid, de uitwerking tot een sportspecifiek steunpakket, vormt de **input**. Het betreft hier de middelen die beschikbaar zijn gesteld, maar ook de 'spelregels' en voorwaarden voor de verschillende regelingen. De uitwerking van het steunpakket maakt de uitvoering van de regelingen mogelijk (**throughput**). De **output** betreft het directe resultaat van de verschillende regelingen, zoals het aantal (of het aandeel van alle sport-) organisaties dat steun heeft ontvangen. Een belangrijke onderzoeksvraag is of de gerealiseerde output daadwerkelijk heeft bijgedragen aan het doel bij de betreffende doelgroep (**outcome**), oftewel de directe effecten van het steunpakket. Effecten zijn idealiter gelijk aan de doelen, in dit geval financiële continuïteit waarborgen bij organisaties en verenigingen. Ten slotte hebben we, voor zover mogelijk, met dit model ook gekeken naar de impact en de

² Dit model is ontwikkeld door USAID voor het monitoren en evalueren van de effectiviteit en impact van ontwikkelingssteun. Zie Rosenberg, L.J. et al. (1970) Project evaluation and the project appraisal reporting system. Fry Consultants Inc.

(maatschappelijke) effecten van de inzet van het steunpakket: mensen kunnen ook na de coronacrisis blijven sporten doordat er nog steeds een goede sportinfrastructuur is. De maatschappelijke effecten zijn echter geen expliciet onderdeel van deze evaluatie.

Figuur 1. Logic Model als basis voor deze evaluatie

Beleid of een (steun)maatregel kan alleen doelmatig zijn als het doeltreffend is. Daarom is het van belang om eerst naar de **doeltreffendheid** (effectiviteit) te kijken. Doeltreffendheid gaat over de mate waarin de beoogde effecten (outcome) optreden *als gevolg van* het steunpakket. **Doelmatigheid** gaat over efficiëntie en zegt iets over de verhouding tussen de input die is gestoken in het steunpakket en het effect ervan. Om de doelmatigheid te kunnen vaststellen is een referentiekader nodig. Dit bestaat, voor zover bekend, echter niet voor dit bijzondere geval van een coronacrisis-gerelateerd steunpakket. Doelmatigheid kun je echter ook beoordelen door te kijken of de opzet en de uitvoering op punten efficiënter had kunnen zijn.

1.3.2 Ingezette evaluatiemethoden

Groepsinterviews: we hebben verschillende groepsinterviews gehouden met partijen die de regelingen hebben opgezet (en partijen die hier een bijdrage in hebben gehad), uitgevoerd, gecommuniceerd, of die hiervan gebruik hebben gemaakt:

- a. Om zicht te krijgen op de totstandkoming van de regelingen hebben we gesproken met betrokkenen vanuit de beleidsdirectie Sport, de directie Financieel Economische Zaken (FEZ) en de directie Wetgeving en Juridische zaken (WJZ) van het ministerie van VWS, de Inspectie Rijksfinanciën (IRF), en de Stichting Waarborgfonds Sport;
- b. Om zicht te krijgen op de uitvoering van de verschillende regelingen hebben we meerdere groepsinterviews gevoerd met de Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen (DUS-I) en de directie Wetgeving en Juridische Zaken;
- c. Ook hebben we met verschillende (branche)partijen en bonden gesproken die betrokken waren bij de totstandkoming van het steunpakket of een belangrijke rol hadden in de communicatie over de regelingen, te weten: NOC*NSF, G5-gemeenten, de Vereniging Sport en Gemeenten, het Platform voor Ondernemende Sportaanbieders, NL Actief, en verschillende sportbonden (KNVB, KNHB, KNGB, KNSB, KNZB);
- d. We hebben gesproken met verschillende gebruikers of begunstigden van de regelingen:
 - i. Grote sportondernemers, te weten Optisport, Sportfondsen en WIZZ over TVS en SPUK IJZ;
 - ii. Twee particuliere beheerders van tennishallen;
 - iii. Een schaatsbaan;

-
- iv. Drie gemeentelijke sportbedrijven en een gemeente over TVS en SPUK IJZ.

Vijf klantreissessies met gebruikers van de verschillende regelingen. Hierbij zijn we dieper ingegaan op ervaringen van gebruikers in het gehele proces vanaf het bekend raken van potentiële aanvragers met de regelingen tot aan de financiële afhandeling en verantwoording. Vanwege de coronamaatregelen hebben we de klantreissessies digitaal moeten houden:

- a. We hebben twee klantreissessies gehouden gericht op sportverenigingen die TASO hebben aangevraagd. Hieraan namen in totaal acht sportverenigingen deel (twee voetbalverenigingen, tennisvereniging, korfbalvereniging, handbalvereniging, schietvereniging, baseballvereniging, rugbyvereniging);
- b. We hebben een klantreissessie gehouden met drie particuliere verhuurders die TVS hebben aangevraagd;
- c. We hebben een klantreissessie gehouden met drie gemeenten en een gemeentelijk sportbedrijf die TVS hebben aangevraagd;
- d. We hebben een klantreissessie gehouden met drie gemeenten die SPUK IJZ hebben aangevraagd.

We hebben geen interviews of klantreizen gevoerd over de borgstelling van Stichting Waarborgfonds Sport. Ten tijde van dit onderzoek waren er drie sportverenigingen die gebruik hebben gemaakt van deze regeling. Zij zijn benaderd in het kader van dit onderzoek, maar hebben niet deelgenomen.

Voor de SPUK IJZ-regeling hebben we ook gesproken met gemeenten die geen gebruik hebben gemaakt van de regeling. Voor de TASO en TVS hebben we alleen met gebruikers van de regelingen gesproken. De niet-gebruikers van deze regelingen waren moeilijk vindbaar in het kader van dit onderzoek. Wel hebben we het niet-gebruik van deze regelingen besproken in de verschillende groepsinterviews.

Enquête onder gebruikers van het steunpakket: we hebben een integrale enquête uitgezet onder alle gebruikers van de regelingen van het sportspecifieke steunpakket. De respons op deze enquête was, in vergelijking met andere enquête-onderzoeken, zeer hoog, waardoor we een breed beeld hebben gekregen van alle gebruikersgroepen van de regelingen. Via deze weg zijn verschillende organisaties in de diverse sportbranches bereikt en hebben we een representatief beeld kunnen ophalen. In de enquête hebben we vragen opgenomen over het proces van aanvraag tot verantwoording, over de ervaringen in dit proces en over eventuele knel- en verbeterpunten. Ook vroegen we in hoeverre het steunpakket heeft bijgedragen aan het beperken van de financiële schade en aan de continuïteit van de vereniging of voorziening. De vragenlijst is geprogrammeerd in een online omgeving en digitaal (via een link) verspreid.

In onderstaande tabellen vindt u het totale aantal aanvragen³ en de responsaantallen en -percentages van de verschillende regelingen, perioden en gebruikers. De responspercentages zijn voor alle regelingen hoog genoeg om te kunnen spreken van een representatieve respons:

- a. De totale respons voor TASO is 27% (5963 aanvragers tegenover een respons van 1587);
- b. De totale respons voor TVS is 35% (1920 aanvragers tegenover een respons van 673);
- c. De totale respons voor SPUK IJZ is 49% (284 aanvragers tegenover een respons van 143).

TASO <i>periode</i>	<i>Totaal aantal aanvragen</i> <i>amateursportverenigingen</i>	<i>Respons</i> <i>amateursportverenigingen</i>
Q2 & Q3 2020	3856	763 ; 20%
Q4 2020	3572	1184 ; 33%
Q1 2021	2776	1148 ; 41%
Q2 2021	1941	820 ; 42%

Tabel 1. Respons TASO op enquête ten opzichte van het totale aantal aanvragen per aanvraagperiode

³ TASO, SPUK IJZ: Cijfers verkregen van DUS-I, ministerie van VWS; TVS: Mulier Instituut (2021). Monitor sport en corona IV.

TVS <i>periode</i>	<i>Totaal aantal aanvragen particulieren</i>	<i>Respons particulieren</i>	<i>Totaal aantal aanvragen gemeenten</i>	<i>Respons gemeenten</i>	<i>Totaal aantal aanvragen sportbedrijven</i>	<i>Respons sportbedrijven</i>
Q2 2020	676	208 ; 31%	302	155 ; 51%	307	96 ; 31%
Q4 2020	590	279 ; 47%	264	158 ; 60%	217	113 ; 52%
Q1 2021	564	288 ; 51%	259	151 ; 58%	203	120 ; 59%
Q2 2021	445	207 ; 47%	241	146 ; 61%	158	98 ; 62%

Tabel 2. Respons TVS op enquête ten opzichte van het totale aantal aanvragen per aanvraagperiode en type aanvrager (particuliere verhuurders, gemeenten en gemeentelijke sportbedrijven)

SPUK IJZ <i>periode</i>	<i>Totaal aantal aanvragen gemeenten</i>	<i>Respons gemeenten</i>
Q2, Q3, Q4 2020	279	131 ; 47%
Q1, Q2, 2021	284	143 ; 49%

Tabel 3. Respons SPUK IJZ op enquête ten opzichte van het totale aantal aanvragen per aanvraagperiode

We zijn iedereen die heeft deelgenomen aan het onderzoek, op welke manier dan ook, zeer erkentelijk voor hun waardevolle en constructieve input en bijdragen. Omwille van de privacy van de deelnemers zijn de onderzoeksbevindingen in dit rapport niet herleidbaar tot individuele personen of organisaties.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 werken we de **doelen** van het steunpakket uit, en de **vormgeving** ervan. Ook kijken we naar het **bereik** van het steunpakket (onderzoeksvragen 1 en 4).

In hoofdstuk 3 laten we zien hoe de steunmaatregelen zijn ingezet en wat ervaringen van gebruikers van het steunpakket zijn. We baseren ons daarbij zowel op de gegevens uit de enquête als op de input vanuit de groepsinterviews en klantreizen. We beantwoorden in dit hoofdstuk de **onderzoeksvragen ten aanzien van de wijze waarop de verschillende instrumenten zijn ingezet** (vragen 4 tot en met 7).

In hoofdstuk 4 beantwoorden we de **onderzoeksvragen ten aanzien van de doelmatigheid en doeltreffendheid van het steunpakket** (vragen 1 tot en met 3). Ook hier kijken we naar zowel de uitkomsten van de enquête als input uit de groepsinterviews en klantreizen.

2 Vormgeving en bereik steunpakket

In dit hoofdstuk gaan we achtereenvolgens in op de volgende onderwerpen:

- a. Het doel en de vormgeving van het steunpakket, de keuzes die daarbij zijn gemaakt en wijzigingen in het steunpakket in de loop der tijd;
- b. Het totstandkomingsproces van het steunpakket en de daarbij betrokken partijen;
- c. Aantallen aanvragers en het bereik van het steunpakket.

2.1 Vormgeving steunpakket gericht op compenseren verliezen amateursport

2.1.1 Doel van steunpakket: in stand houden sportinfrastructuur

Op 1 mei 2020⁴ kondigde het kabinet het sportspecifieke steunpakket aan. Het doel van het pakket was om de (financiële) continuïteit van de Nederlandse amateursportinfrastructuur overeind te houden in een periode van pandemie met bijbehorende contactbeperkingen. “Competities zijn vroegtijdig beëindigd, clubhuizen en kantines zijn gesloten en sporters boven de 18 jaar kunnen niet trainen op de club.” Zo konden “sportclubs hun belangrijke dragende rol in de Nederlandse samenleving [blijven] vervullen.” Dit steunpakket heeft uiteindelijk vorm gekregen in twee regelingen: de Tegemoetkoming Amateursportorganisaties (TASO) en de Tegemoetkoming Verhuurders Sportaccommodaties (TVS). Daarnaast is het borgstellingskapitaal bij de Stichting Waarborgfonds Sport (SWS) aangevuld om borgstellingen te kunnen bieden bij kortlopende noodkredieten voor sportverenigingen.

Later kwam daar de Specifieke Uitkering IJsbanen en Zwembaden (SPUK IJZ) bij. Op 16 december 2020⁵ maakte het kabinet bekend dat er 100 miljoen gereserveerd werd voor een specifieke uitkering ter compensatie van exploitatieverliezen van zwembaden en ijsbanen. In de toelichting bij de regeling⁶ is het doel als volgt omschreven: “Zwembaden en ijsbanen zijn [...] een essentieel onderdeel van de basisinfrastructuur van de sport. Om dit onderdeel van de basisinfrastructuur te behouden is tijdelijke financiële hulp noodzakelijk.” Hiermee heeft de SPUK IJZ eenzelfde doel als de TASO en TVS, zij het voor een andere tak van de amateursport. Meer informatie over de totstandkoming en achtergrond van het steunpakket staat in paragraaf 2.2.

2.1.2 TASO: tegemoetkoming die in de tijd veranderd is

Criteria en voorwaarden TASO Q2 en Q3 2020

De eerste regeling TASO (2020 Q2 Q3) bevatte twee categorieën amateursportverenigingen⁷:

- a. Amateursportorganisaties met doorlopende lasten van meer dan € 500,- en minder dan € 4.000,-;
- b. Amateursportorganisaties met een sportaccommodatie in eigendom en doorlopende lasten van ten minste € 8.000,- na aftrek van een ontvangen tegemoetkoming of subsidie op grond van de TOGS of de TVL.

⁴ Link naar de [Kamerbrief](#).

⁵ Link naar de [Kamerbrief](#).

⁶ [Link naar de ministeriële regeling](#).

⁷ Een amateursportvereniging is “een privaatrechtelijke rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid zonder winstoogmerk die als doelstelling heeft amateursport voor lokale gebruikers aan te bieden, met de daarbij behorende code van de Standaard Bedrijfsindeling [SBI]” (tekst uit de [beleidsregels](#)). De SBI is een hiërarchische indeling van economische activiteiten.

De amateursportorganisaties kregen een tegemoetkoming afhankelijk van de hoogte van de doorlopende lasten volgens de staffels in de beleidsregels in de periode in kwestie (1 maart tot 31 mei of 1 juni tot 31 augustus 2020, niet beide) volgens tabel 4. Daarnaast waren er meer criteria zoals minimaal 20% omzetverlies in de periode in kwestie. Bovendien mochten personele lasten die reeds door de NOW of Tozo gedekt werden, niet nogmaals opgevoerd worden voor compensatie. Verenigingen hadden kans om steekproefsgewijs gecontroleerd te worden. Daarbij moesten zij bewijsmateriaal aanleveren in de vorm van facturen, jaarrekeningen en dergelijke. Deze eerste TASO-tranches zijn gebaseerd op de systematiek van de TOGS.

Categorie a	
Doorlopende lasten per periode	Tegemoetkoming (forfaitair) per periode
€ 501,- t/m € 1.500,-	€ 1.500,-
€ 1.501,- t/m € 2.500,-	€ 2.500,-
€ 2.501,- t/m € 3.999,-	€ 3.500,-
Categorie b	
Doorlopende lasten per periode, na aftrek van compensatie of subsidie op grond van de TOGS en TVL	Tegemoetkoming (forfaitair) per periode
€ 8.000,- t/m € 13.999,-	€ 4.000,-
€ 14.000,- t/m € 19.999,-	€ 5.000,-
€ 20.000,- en hoger	€ 6.000,-

Tabel 4. Staffels tegemoetkomingen TASO Q2 en Q3 2020. Bron: [Beleidsregels TASO](#)

Criteria en voorwaarden TASO Q4 2020

Voor het vierde kwartaal van 2020 paste de wetgever de beleidsregels TASO aan⁸. Er was niet langer onderscheid tussen categorieën sportverenigingen. De posten die mochten worden meegeteld voor het financiële verlies, werden geconcretiseerd en vastgelegd. De TASO mocht niet worden opgevoerd voor personeelskosten (overige vaste lasten) als hiervoor reeds NOW of Tozo (TVL) was toegekend. Het vereiste omzetverlies werd gezet op 10% en de minimale financiële schade kwam op € 1.500,-. Bovendien kwamen er meer staffels in de tegemoetkoming dan in de vorige regeling, naar mate van financiële schade (tabel 5). Op deze wijze ging de TASO lijken op de systematiek van de TVL.

Financiële schade in Q4 2020	Tegemoetkoming (forfaitair)
€ 1.500,- t/m € 5.000,-	€ 1.500,-
€ 5.001,- t/m € 8.500,-	€ 3.000,-
€ 8.501,- t/m € 12.000,-	€ 4.500,-
€ 12.001,- t/m € 15.500,-	€ 6.000,-
€ 15.501,- t/m € 19.000,-	€ 7.500,-
€ 19.001,- t/m € 23.000,-	€ 9.000,-
€ 23.001,- t/m € 27.500,-	€ 10.500,-
€ 27.501,- en hoger	€ 12.500,-

Tabel 5. Staffels tegemoetkomingen TASO Q4 2020. Bron: [Beleidsregels TASO en TVS](#)

Criteria en voorwaarden TASO Q1 2021 en Q2 2021

Voor het eerste kwartaal van 2021⁹ werd de regeling uit Q4 2020 verlengd, met wederom nieuwe staffels (tabel 6). Het minimale verliesbedrag werd € 1.000,-, de staffels werden fijnmaziger en de bedragen hoger voor de grootste verenigingen. Verder werden de criteria in min of meer dezelfde vorm voortgezet. De TASO voor het tweede kwartaal van 2021¹⁰ had vergelijkbare voorwaarden aan dat van het eerste kwartaal.

Financiële schade in Q1 of Q2 2021	Tegemoetkoming (forfaitair)
€ 1.000,- t/m € 3.000,-	€ 1.000,-
€ 3.001,- t/m € 5.000,-	€ 2.000,-
€ 5.001,- t/m € 8.500,-	€ 3.000,-
€ 8.501,- t/m € 12.000,-	€ 4.500,-
€ 12.001,- t/m € 15.500,-	€ 6.000,-

⁸ Zie de website van [DUS-I](#) en de [beleidsregels](#).

⁹ Zie de website van [DUS-I](#) en de [beleidsregels](#).

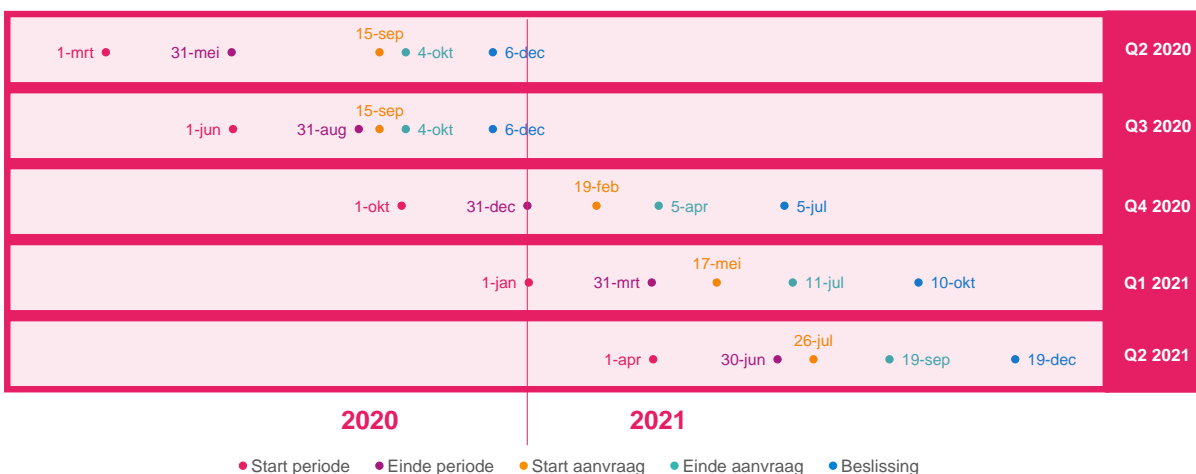
¹⁰ Zie de website van [DUS-I](#) en de [beleidsregels](#).

Financiële schade in Q1 of Q2 2021	Tegemoetkoming (forfaitair)
€ 15.501,- t/m € 19.000,-	€ 7.500,-
€ 19.001,- t/m € 23.000,-	€ 9.000,-
€ 23.001,- t/m € 27.000,-	€ 10.500,-
€ 27.001,- t/m € 32.000,-	€ 12.500,-
€ 32.001,- t/m € 37.000,-	€ 14.500,-
€ 37.001,- t/m € 42.000,-	€ 16.500,-
€ 42.001,- t/m € 48.000,-	€ 18.500,-
€ 48.001,- t/m € 54.000,-	€ 21.000,-
€ 54.001,- en hoger	€ 24.000,-

Tabel 6. Staffels tegemoetkomingen TASO Q1 en Q2 2021. Bron: [Beleidsregels TASO en TVS](#)

Overzicht van tranches en tijdpad TASO

In figuur 2 is een overzicht te zien van de verschillende tranches van de TASO met mijlpalen op een tijdlijn. Te zien is dat er soms drie verschillende tranches, in verschillende stadia, in uitvoering waren. Zo waren verenigingen op 29 juni 2021 in afwachting van de beslissing van TASO Q4 2020, konden ze een aanvraag doen voor Q1 2021 en liep de periode van Q2 2021 nog door.

Figuur 2. Overzicht van de tranches TASO in een tijdlijn. De definitieve vaststelling is niet in de figuur opgenomen.

Vaststelling tranche Q2 en Q3 2020: uiterlijk medio 2021. Q4 2020: uiterlijk 1 augustus 2022. Q1 2021: uiterlijk 25 juli 2022. Q2 2021: 25 november 2022

2.1.3 TVS compenseert voor kwijtschelding huur

Criteria en voorwaarden TVS Q2 2020

De TVS werd beschikbaar gesteld voor verhuurders van sportaccommodaties (gemeenten, sportbedrijven en particuliere verhuurders) die de huur aan amateursportorganisaties¹¹ hebben kwijtgescholden in de onderhavige periode¹². In principe alle kwijtgescholden huur aan verenigingen binnen de doelgroep kon teruggevraagd worden via de TVS. Er was geen recht als er reeds een tegemoetkoming op grond van de TOGS is ontvangen voor de verloren inkomsten. Alle tegemoetkomingen hoger dan € 100.000,- worden door DUS-I gecontroleerd. Tegemoetkomingen kleiner dan dat bedrag worden steekproefsgewijs gecontroleerd. Bij een controle leveren verhuurders onder meer bewijsmateriaal aan over hoeveel huren kwijtgescholden zijn, en dat de huurders onder de doelgroep vallen.

¹¹ Voor de TVS gold een iets andere definitie van amateursportverenigingen dan bij de TASO. Bij TVS gold namelijk geen vereiste SBI-code.

¹² Zie de [beleidsregels](#).

Criteria en voorwaarden TVS Q4 2020

In de tranche van het vierde kwartaal 2020¹³ kwam er een onderscheid tussen gebruiksgebonden en niet-gebruiksgebonden huur. Gebruiksgebonden huur is de huur die per uur of per dag(deel) verschuldigd is. Niet-gebruiksgebonden huur is huur die ongeacht het gebruik verschuldigd is: een vast huurbedrag per tijdvak. Het onderscheid werd gemaakt omdat er met name bij buitensportverenigingen in deze periode nog in enige mate sportactiviteiten konden plaatsvinden; buitensportverenigingen betalen doorgaans een niet-gebruiksgebonden huurbedrag voor de sportaccommodatie¹⁴. De TVS gaf recht op tegemoetkoming voor maximaal 45% van het bedrag aan niet-gebruiksgebonden huur, omdat verenigingen naar schatting 45% van het kwartaal in kwestie geen sport konden aanbieden. Er was volledige compensatie voor de kwijtgescholden gebruiksgebonden huur. De overige voorwaarden bleven in beginsel gelijk.

Criteria en voorwaarden TVS Q1 2021

In de tranche van het eerste kwartaal 2021¹⁵ zijn kleine aanpassingen gedaan ten opzichte van de tranche daarvoor. Zo is de vergoeding voor niet-gebruiksgebonden huur verhoogd naar 75%. Bovendien is vanaf deze tranche bepaald dat alle particuliere verhuurders reeds bij een aanvraag een overzicht moeten geven van kwijtgescholden huur. Voor de overige verhuurders geldt dit enkel (steekproefsgewijs) ten behoeve van de vaststelling.

Criteria en voorwaarden TVS Q2 2021

TVS-tranche Q2 2021 lijkt veel op de tranche ervoor. Het verschil is dat de vergoeding voor niet-gebruiksgebonden huur weer naar 45% ging¹⁶.

Overzicht van tranches en tijdpad TVS

In de figuur 3 is een overzicht te zien van de verschillende tranches van de TVS met mijlpalen op een tijdlijn.

Figuur 3. Overzicht van de tranches TVS in een tijdlijn. De definitieve vaststelling is niet in de figuur opgenomen. Vaststelling tranche Q2 en Q3 2020: uiterlijk 1 juli 2021. Q4 2020: uiterlijk 12 november 2022. Q1 2021: uiterlijk 12 december 2022. Q2 2021: uiterlijk 31 december 2022

¹³ Zie de [website van DUS-I](#) en de [beleidsregels](#).

¹⁴ Zie de [toelichting bij de beleidsregels](#).

¹⁵ Zie de [website van DUS-I](#) en de [beleidsregels](#).

¹⁶ Zie de [website van DUS-I](#) en de [beleidsregels](#).

2.1.4 SPUK IJZ voorkomt dat ijsbanen en zwembaden verliezen leiden

De SPUK IJZ¹⁷ compenseert alle exploitatietekorten als gevolg van de pandemie en contactbeperkingen voor kunstijsbanen en 'zwembaden die van de gemeente direct of indirect een doorlopende exploitatiebijdrage ontvangen'. Het exploitatietekort kan ontstaan door gedeerde inkomsten of hogere uitgaven. Een tegemoetkoming uit hoofde van bijvoorbeeld de NOW geldt daarbij als exploitatieopbrengst. Voor de tranche van 2020 wordt gekeken naar het totale exploitatieresultaat over het jaar 2020 volgens de winst- en verliesrekening. De tranche van 2021 ziet op de eerste helft van 2021.

De gemeente dient de aanvraag SPUK IJZ in, om vervolgens de uitkering door te geleiden naar de exploitatie van het zwembad of de ijsbaan. De gemeente geeft hiertoe een onderbouwd overzicht van het exploitatieresultaat. Het zwembad of de ijsbaan kan door de gemeente zelf geëxploiteerd worden, of door een derde. In geval van een externe exploitant heeft de gemeente autonomie om te bepalen hoe de middelen over te dragen, bijvoorbeeld door middel van een huurkorting of een (aanvullende) subsidie. De gemeente legt verantwoording over de ondervangen steun af via de reguliere SiSa-verantwoordingssystematiek.

Overzicht van tranches en tijdpad SPUK IJZ

In figuur 4 is een overzicht te zien van de verschillende tranches van de SPUK IJZ met mijlpalen op een tijdlijn.

Figuur 4. Overzicht van de tranches SPUK IJZ in een tijdlijn. De verantwoording en de definitieve vaststelling zijn niet in de figuur opgenomen. De verantwoording is uiterlijk op 15 juli in het jaar na dato. De vaststelling vindt uiterlijk 37 weken na de verantwoording plaats: ultimo maart twee jaar na dato

2.1.5 Borgstelling noodkrediet bij Stichting Waarborgfonds Sport (SWS)

Sportorganisaties hebben de mogelijkheid om een noodkrediet bij een bank af te sluiten indien zij in liquiditeitsproblemen komen door de pandemie en contactbeperkingen. De bank vraagt daarbij om een borgstelling van de sportorganisatie. De Stichting Waarborgfonds Sport (SWS) heeft € 10 miljoen beschikbaar om die borgstellingen voor noodkredieten te verlenen, voor maximaal zeven jaar en € 250.000,- per vereniging¹⁸. De stichting hanteert hiervoor enkele voorwaarden. Zo moet de vereniging of organisatie aangesloten zijn bij een sportbond, verenigd onder NOC*NSF. Bovendien moet de vereniging de financiële schade kunnen onderbouwen en relateren aan COVID-19. Jaarlijks rapporteert de sportorganisatie vervolgens de financiële staat aan de SWS. Daarnaast gelden ook de voorwaarden (inclusief rente) van de bank die het krediet verstrekt. Met deze € 10 miljoen aan borgstelling kon SWS naar verwachting voor circa € 30 miljoen aan door banken verleende noodkredieten borg staan.

2.2 Totstandkoming van het steunpakket met betrokkenheid van een groot aantal partijen

Op grond van de interviews kunnen we, terugkijkend, het volgende zeggen over het totstandkomingsproces van het steunpakket voor de sportsector.

¹⁷ Zie de [website van DUS-I](#) en de [ministeriële regeling](#).

¹⁸ Zie de [website van SWS](#).

2.2.1 *Steunpakket aanvullend op generieke steunmaatregelen en gericht op de amateursport*

De eerste plannen voor een steunpakket voor de sportsector kwamen bij de directie Sport van VWS aan het begin van de eerste lockdown, in maart 2020. Elders in Den Haag werden in hoog tempo generieke steunpakketten ontwikkeld. Denk aan de NOW, de TOGS (later de TVL), en de Tozo. VWS constateerde dat daar, vanuit het perspectief van de amateursport, lacunes in zaten. Daaruit is het sportspecifieke steunpakket voortgekomen.

De generieke steunmaatregelen, primair gericht op bedrijven en ondernemers, hebben als uitgangspunt dat de schade als gevolg van de coronamaatregelen deels tot het ondernemersrisico behoort. Amateursportorganisaties zijn echter naar hun aard geen commerciële ondernemingen en zouden dus minder financieel risico moeten dragen. Daarnaast was het voor veel sportverenigingen niet mogelijk om aan de voorwaarden voor generieke steun te voldoen. Zodoende zijn aanvullende steunpakketten voor enkele maatschappelijke sectoren ontwikkeld, waaronder behalve voor de amateursport bijvoorbeeld ook voor de cultuursector. Dat laat overigens onverlet dat een deel van de amateursportorganisaties (ook) in aanmerking kwam voor de generieke steunmaatregelen, bijvoorbeeld als zij personeel in loondienst hadden.

De commerciële sportaanbieders vielen nadrukkelijk buiten het steunpakket voor de sportsector, omdat deze werden gezien als ondernemers, vergelijkbaar met andere (economische) sectoren. Deze commerciële partijen waren daarom aangewezen op de generieke steunmaatregelen vanuit de ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). Dit is een politieke keuze geweest. De ambtenaren van VWS geven aan dat hier ook een andere keuze verdedigbaar was geweest, omdat de commerciële sportaanbieders ook maatschappelijk wenselijke (en dus subsidiabele) diensten leveren en gerekend kunnen worden tot de sportinfrastructuur in Nederland.

Voor het sportspecifieke steunpakket werd de TASO, als generieke tegemoetkoming voor sportverenigingen, oorspronkelijk op de leest van de TOGS geschoeid. De TASO was wel ruimhartiger van aard (lagere drempel, hogere vergoeding). Daarnaast bleek bij de amateursport dat de uitgaven aan accommodatiehuur vaak een grote kostenpost vormen. Veel verhuur van accommodaties vindt plaats door gemeenten en sportbedrijven, maar ook door private verhuurders. Het kwijtschelden van huur heeft daardoor een grote (positieve) impact op de financiën van amateursportverenigingen. Hieruit is de TVS voortgekomen, waarbij de verhuurder schulden kwijtscheldt en de kwijtschuldige huur vervolgens via de TVS terug kan vragen. De verhuurder is daardoor bij de TVS in zekere zin de intermediair tussen VWS en de uiteindelijke begunstigden (de amateursportorganisaties). Als derde onderdeel werd besloten om € 10 miljoen extra beschikbaar te stellen voor de borgstelling van noodkredieten via de SWS. Deze noodkredieten waren bedoeld voor amateursportorganisaties die, ook na aanvraag van TASO en TVS, in zwaar financieel weer verkeerden.

De SPUK IJZ tot slot was bedoeld voor weer een andere doelgroep. In eerste instantie zwembaden die voor een belangrijk deel leunen op inkomsten uit abonnementen. IJsbanen (deels commercieel) zijn hier vervolgens aan toegevoegd. Dit zijn sportaccommodaties met hoge vaste lasten; het openhouden van de accommodaties met de contactbeperkingen was economisch niet rendabel, en de NOW en TVL boden onvoldoende soelaas om het verlies te compenseren. VWS geeft aan dat de SPUK IJZ de meest ruimhartige van de regelingen uit het sportspecifieke steunpakket is. De SPUK IJZ kwam als laatste regeling tot stand.

Nadat het steunpakket in de steigers was gezet en de uitgangspunten bekend waren, werd de juridische basis gelegd door de directie WJZ van VWS. Het steunpakket werd in concrete regelgeving en beleidsregels vertaald. DUS-I deed hierbij een toets op uitvoerbaarheid en eventuele uitvoeringsrisico's. Medewerkers van WJZ geven aan dat door de grote tijdsdruk de samenloop met andere regelingen in eerste instantie niet goed in beeld is gekomen, waardoor bij de start van de uitvoeringsfase hiaten en overlap tussen regelingen zijn ontstaan, zowel binnen het sportspecifieke steunpakket als met de generieke steunmaatregelen. Zo waren er onder andere definitieverschillen ontstaan tussen verschillende regelingen.

Tot slot gold dat de generieke steunmaatregelen voorliggend waren aan specifieke steunmaatregelen als die voor de amateursport. Concreet: een sportorganisatie die al TOGS/TVL of NOW ontving, had dan geen recht meer op TASO (voor dat deel). Dat had ook te maken met de timing van het sportpakket: de generieke steunmaatregelen waren op dat moment al in regelgeving vertaald. Overigens trokken veel verenigingen hun TOGS-aanvraag in (en zagen ze later af van een TVL-aanvraag) toen ze een beroep konden doen op de ruimhartigere TASO. Verder was er sprake van een specifieke wisselwerking tussen de generieke steunmaatregelen (NOW, TVL) en de SPUK IJZ. Ontvangsten op basis van de SPUK IJZ, vaak verkregen als subsidie van de aanvragende gemeente, gelden als omzet voor de NOW. Hierover meer in hoofdstuk 3.

2.2.2 Nauwe betrokkenheid van vertegenwoordigers amateursport en gemeenten

De directie Sport van VWS heeft het sportspecifieke steunpakket in eerste instantie, mede vanwege tijdsdruk, in samenspraak met een kleine vertegenwoordiging vanuit de sportsector ontwikkeld. Hier waren NOC*NSF en enkele grotere sportbonden bij betrokken. Deze partijen kijken positief terug op de open communicatie, betrokkenheid en nauwe samenwerking met VWS. De gesprekken gingen onder andere over de hoogte van de tegemoetkoming die nodig was, de afbakening van de doelgroep van de regelingen en de precieze voorwaarden voor steun. Specifiek voor de TASO zijn deze partijen ook betrokken geweest bij de vormgeving van latere tranches, waarin wijzigingen zijn doorgevoerd ten opzichte van de eerste TASO-tranche. Ook is er richting de tweede tranche een bijeenkomst geweest met een aantal sportverenigingen om hun input te horen.

SWS is ook in een vroegtijdig stadium betrokken bij de ontwikkeling van het steunpakket voor de uitwerking van de borgstelling voor noodkredieten voor sportorganisaties. De stichting bracht bijvoorbeeld de nodige gegevens in over de financiële positie van verenigingen. Uitgangspunt voor de noodkredieten was dat er weinig randvoorwaarden werden gesteld en dat alle sportverenigingen er gebruik van moesten kunnen maken.

Voor de TVS en de SPUK IJZ is, in een latere fase (vanaf juni 2020), overleg gevoerd met de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) en vertegenwoordigers van de grootste vijf gemeenten (G5). Het aantal gesprekspartners van VWS nam dus toe naarmate de pandemie voortduurde. Met de VSG en de G5 werd onder andere gesproken over de precieze voorwaarden en afbakening van de regelingen. Hoewel VWS niet alle inbreng van deze partijen heeft overgenomen - zo had de G5 liever niet dat de aanvragen via gemeenten liepen en wilde de VSG meer beleidsvrijheid in de ondersteuning van sport - zijn de VSG en G5 positief over de nauwe betrokkenheid bij de totstandkoming van de TVS en SPUK IJZ.

De commerciële sportorganisaties zijn slechts beperkt betrokken geweest bij de ontwikkeling van het sportspecifieke steunpakket, mede doordat deze grotendeels buiten de doelgroep van dit steunpakket vielen. Desondanks geeft het Platform Ondernemende Sportaanbieders (POS) aan tevreden te zijn over de mogelijkheid om het standpunt van ondernemende sportaanbieders voor het voetlicht te brengen bij VWS. Bovendien werden zij op regelmatige basis geïnformeerd over bijvoorbeeld aanstaande nieuwe contactbeperkingen.

2.3 Bereik steunpakket is het grootst voor de SPUK IJZ en het kleinst voor de TASO

Hieronder werken we het bereik van de verschillende steunmaatregelen uit. In de vierde rapportage Monitor sport en corona noemen de onderzoekers van het Mulier Instituut dat 48% van de sportverenigingen die deelnamen aan het onderzoek gebruik hebben gemaakt van steunmaatregelen in 2020 of 2021. Het kan daarbij gaan om generieke steunmaatregelen, zoals de NOW, maar ook om de specifieke steunmaatregelen gericht op de sport. Van sommige steun maken zij indirect gebruik, doordat de huur bijvoorbeeld kwijtgescholden wordt door de exploitant (TVS). De SPUK IJZ-regeling richt zich in directe zin op het compenseren van de exploitanten en niet de sportverenigingen. Wel kunnen de exploitanten zelf beslissen amateursportverenigingen tegemoet te komen die gebruikmaken van hun zwembaden of ijsbanen.

Samengevat is het bereik van de regelingen uit het steunpakket voor de sport als volgt. We werken dit in het vervolg van dit hoofdstuk per regeling verder uit:

- e. Ongeveer 26% van de sportverenigingen heeft gebruikgemaakt van de TASO. Kanttekening hierbij is dat dit percentage niets zegt over de grootte van de vereniging gemeten in het aantal leden. Uit de cijfers van DUS-I blijkt verder dat vooral verenigingen vanuit de veel beoefende sporten, zoals voetbal, tennis en hockey, aanvragen hebben gedaan;
- f. Minimaal 55% van de sportaccommodaties is bereikt. Omdat een TVS-aanvraag over meerdere sportaccommodaties kan gaan, ligt dit percentage in de praktijk waarschijnlijk hoger;
- g. Voor ongeveer 96% van de ijsbanen (24 ijsbanen zijn in de regeling aangewezen) en zwembaden (625 zwembaden die in gemeentelijk beheer zijn of subsidie van de gemeente ontvangen), is een aanvraag gedaan voor SPUK IJZ.

2.3.1 Bereik TASO: circa 26% van de amateursportverenigingen

Nederland kent ongeveer 22.700 amateursportverenigingen¹⁹. Er zijn 5.963 unieke TASO-aanvragers geweest over alle aanvraagperiodes heen. Ongeveer 26% van de amateursportverenigingen heeft dus minstens voor een tranche een TASO-aanvraag ingediend.

In tabel 7 is het aantal aanvragen uitgesplitst naar verschillende aanvraagperiodes en sporten. Daarnaast is ook de omvang van de aanvragen weergegeven in euro's. Een groot deel van de aanvragen, en van het aangevraagde budget, is afkomstig van de meest beoefende sporten zoals voetbal, tennis en hockey. Tegelijkertijd zijn niet alle sporten goed bereikt. Een vertegenwoordiger van de KNGU (gymnastiekbond) gaf bijvoorbeeld aan dat een klein aantal verenigingen een beroep heeft gedaan op steun, terwijl veel verenigingen het boekjaar negatief hebben afgesloten. Een vertegenwoordiger van de handboogbond gaf ook aan dat de kleine verenigingen, met bijvoorbeeld soms 30 leden, slechter bereikt zijn. Dat heeft meerdere oorzaken. De verenigingen komen ten eerste niet altijd boven de grensbedragen uit die als drempel gelden. Ook noemde de vertegenwoordiger dat verenigingen soms te bescheiden waren: verenigingen dachten in eerste instantie dat een aanvraag niet nodig was, maar bij nader inzien hadden ze er wel gebruik van kunnen maken. Verenigingen konden ook niet overzien hoelang de coronamaatregelen zouden duren. Tot slot zijn penningmeesters bij kleinere verenigingen niet altijd voldoende onderlegd om zelfstandig een aanvraag in te kunnen dienen. Dit kan leiden tot handelingsverlegenheid en het afzien van een aanvraag.

Sport	Totaal aantal sportverenigingen	Aantal en omvang (in miljoenen euro's) van TASO-aanvragers ²⁰							
		Q2 Q3 2020		Q4 2020		Q1 2021		Q2 2021	
Totaal	22.700	3856	21,9m	3572	17m	2776	13,9m	1941	10,6m
Voetbal	2917					1005	6,6m	820	5,7m
Tennis	1645					440	2m	311	1,4m
Hockey	321					112	1,4m	75	0,9m
Gymnastiek	905					116	0,6m	68	0,4m
Korfbal	472					103	0,4m	75	0,2m
Atletiek	417					76	0,3m	46	0,2m
Schieten	641					96	0,3m	52	0,1m
Handbal	367					84	0,2m	47	0,2m
Tafeltennis	515					80	0,2m	67	0,2m
Jeu de Boules	178					70	0,2m	41	0,1m

Tabel 7. Bereik TASO

¹⁹ NOC*NSF (2021). Zo sport Nederland.

²⁰ Cijfers ontvangen van DUS-I.

Over alle perioden heen zijn in totaal 12.145 aanvragen gedaan, waarvan ten tijde van dit onderzoek, 0,2% van de aanvragen herzien is, en 0,7% afgewezen. Deze percentages kunnen nog stijgen omdat nog niet van alle sportorganisaties die in de controlesteekproef vielen het verantwoordingsproces is afgerond.

2.3.2 Bereik TVS: minimaal 55% van de sportaccommodaties

Nederland kende volgens het CBS in 2018 3.480 sportaccommodaties²¹. In totaal hebben 1.920 particuliere verhuurders, gemeenten en sportbedrijven die een gemeentelijke bijdrage ontvangen een aanvraag ingediend in een of meerdere aanvraagperioden. Een TVS-aanvraag kan betrekking hebben op meerdere sportaccommodaties. Het is onbekend voor hoeveel sportaccommodaties precies aanvragen zijn gedaan. Als elke aanvraag slechts één sportaccommodatie zou betreffen, dan zou voor 55% van de sportaccommodaties een aanvraag zijn ingediend. Hoogstwaarschijnlijk ligt het daadwerkelijke bereik dus hoger, omdat aanvragen meerdere sportaccommodaties kunnen betreffen. Over alle perioden heen zijn in totaal 4.228 aanvragen gedaan, waarvan ten tijde van dit onderzoek, 0,1% van de aanvragen herzien is, en 1,0% afgewezen. Deze percentages kunnen nog stijgen.

Totaal aantal sportaccommodaties	Totaal aantal aanvragen TVS	Q2 2020		Q4 2020		Q1 2021		Q2 2021	
		Aantal	Waarde	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
3480	Totaal	1285	47,1m	1071	27m	1026	41,1m	844	21,3m
	Particuliere verhuurders	676	10,7m	590	6,5m	564	10,2m	445	4,3m
	Gemeenten	302	26,6m	264	15,1m	259	21,7m	241	12,8m
	Sportbedrijven	307	9,8m	217	5,5m	203	9,3m	158	4,2m

Tabel 8. Bereik TVS

2.3.3 Bereik SPUK IJZ: 96% van de zwembaden en ijsbanen

In 2020 waren er in Nederland 625 zwembaden bekend die in eigendom zijn van een gemeente of gesubsidieerd worden door gemeenten²². Daarnaast staat in de SPUK IJZ-regeling dat 24 ijsbanen in aanmerking komen voor de regeling²³, waarmee de doelgroep van SPUK IJZ in totaal 649 exploitanten betreft. In 2020 werden voor 625 exploitanten van zwembaden en ijsbanen aanvragen gedaan, tegenover 618 in 2021. Ongeveer 96% van de doelgroep die in aanmerking kwam voor steun van SPUK IJZ is daarmee bereikt. Mogelijk zijn er nog meer zwembaden dan de genoemde 625 die in aanmerking komen voor SPUK IJZ, maar die op voorhand nog niet bekend waren bij VWS. DUS-I heeft bij de communicatie over SPUK IJZ richting gemeenten een lijst met mogelijke exploitanten gecommuniceerd. Gemeenten hadden echter ook de optie om zelf nog zwembaden toe te voegen. Sommige gemeenten gaven aan dat de zwembaden waarvoor zij SPUK IJZ konden aanvragen, niet op die lijst stonden. Dit betreft echter een kleine groep.

²¹ CBS StatLine. 2018. *Exploitanten sportaccommodaties*. Definitie sportaccommodatie: "Sportaccommodaties van commerciële (eenmanszaken, nv's en bv's) en niet-commerciële organisaties (stichtingen) die staan ingeschreven bij de Kamer van Koophandel, met als hoofdactiviteit de exploitatie van een of meerdere accommodaties. Het betreft zwembaden en overige sportaccommodaties (overdekte sportaccommodaties en openluchtsportaccommodaties)."

²² Mulier Instituut (2021). Factsheet aantal zwembaden in Nederland.

²³ Art. 1.1 van de Regeling specifieke uitkering zwembaden en ijsbanen COVID-19.

<i>Totaal aantal ijsbanen en zwembaden dat in aanmerking komt voor SPUK IJZ</i>	<i>Totaal aantal exploitanten in aanvragen SPUK IJZ in 2020</i>	<i>Totaal aantal exploitanten in aanvragen SPUK IJZ in 2021</i>
649	84,1m	618
a. Ijsbanen: 24		
b. Zwembaden: 625		72,3m

Tabel 9. Bereik SPUK IJZ

We hebben met enkele gemeenten gesproken die geen SPUK IJZ-aanvraag hebben gedaan voor exploitanten van zwembaden en ijsbanen. Zij gaven aan dat een aanvraag niet nodig was, bijvoorbeeld omdat de exploitant geen exploitatietekort had. Geen van de aanvragen van SPUK IJZ is geheel afgewezen. Wel zijn er enkele aanvragen geschrapt of ingetrokken, bijvoorbeeld omdat er per abuis een dubbele aanvraag was gedaan. Bij 12% van de aanvragen zijn de bedragen tijdens het proces aangepast.

3 Inzet steunmaatregelen en ervaringen van gebruikers

In dit hoofdstuk gaan we in op de ervaringen die gebruikers hebben met het aanvragen van steun uit het sportspecifieke steunpakket. In paragraaf 3.2 kijken we naar de ervaringen van amateursportverenigingen met TASO. In 3.3 gaan we in op de ervaringen van particuliere verhuurders, gemeenten en (gemeentelijke) sportbedrijven met het aanvragen van TVS. In paragraaf 3.4 beschrijven we de ervaringen van gemeenten (en exploitanten van zwembaden en ijsbanen als eindgebruiker) met het aanvragen van SPUK IJZ. We starten in paragraaf 3.1 met een aantal algemene bevindingen.

We hebben de ervaringen van gebruikers opgehaald uit de enquête en de klantreizen, waarin het proces van communicatie tot de verantwoording over ontvangen steun centraal stond. In bijlage A staan per regeling figuren over de verschillende stappen in het proces. In dit hoofdstuk laten we alleen figuren zien die ondersteunend zijn aan de tekst. Daar waar relevant beschrijven we ook ervaringen vanuit de groepsinterviews.

3.1 Algemene bevindingen over het gehele aanvraagproces

Het proces van aanvragen tot het ontvangen van steun wordt overwegend als positief ervaren voor alle regelingen. Ook het contact met uitvoerder DUS-I ervaren gebruikers als overwegend positief. Desondanks kraken respondenten ook een aantal kritische noten:

- e. Vooral over het proces van verantwoorden achteraf zijn respondenten kritisch. Dit betreft respondenten die in de controlesteekproef terecht zijn gekomen. Ze noemen dat het verantwoordingsproces ingewikkeld of tijdrovend is;
- f. Veel respondenten zijn kritisch op de controle van de juiste inschrijving bij de Kamer van Koophandel (KvK). Niet alle amateursportverenigingen hebben zich op de juiste manier bij de KvK geregistreerd, waardoor volgens respondenten sommige verenigingen binnen de sportsector buiten de boot zijn gevallen die wel een evident maatschappelijk belang hebben. Dit heeft tijdens het aanvraagproces regelmatig tot afbakeningsdiscussies geleid;
- g. De eerder genoemde wisselwerking tussen regelingen vanuit het sportspecifieke steunpakket en het generieke steunpakket (NOW, TVL) riep bij respondenten vragen en ongenoegen op;
- h. Aanvragers hebben soms deadlines voor de aanvraag van tranches gemist. Ze noemen dat ze niet altijd goed op de hoogte waren en dat er weinig coulerance was wanneer de aanvraagtermijn verlopen was.

Deze punten worden verder toegelicht in de paragrafen over de verschillende regelingen.

3.2 Ervaringen van amateursportverenigingen met het aanvragen van TASO

Het algemene oordeel van sportverenigingen over het aanvragen van TASO-steun is positief, zo blijkt ook uit figuur 5. We hebben dit beeld teruggekregen uit zowel de enquêtes, de interviews als de klantreissessies, ongeacht de tak van sport en de omvang van een vereniging. Ongeacht de omvang leunen veel van deze verenigingen op vrijwilligers, waarbij het is opgevallen dat het kennisniveau van degenen die verantwoordelijk zijn voor het aanvraagproces behoorlijk uiteen liep. De grote gemene deler is dat het proces omtrent het aanvragen van de TASO-regeling helder en relatief eenvoudig was. Gedurende de interviews en klantreissessies is desalniettemin een aantal punten van aandacht benoemd.

Figuur 5. Gemiddelde rapportcijfers TASO op een vijfpuntschaal per fase van het proces

3.2.1 *Ondersteuning is goed, maar kan proactiever*

Het aanvraagproces en de communicatie daarover is als goed ervaren; belangrijk als een dergelijke regeling wordt opgezet. Dit heeft verenigingen ook geholpen om rust te creëren. Sommige verenigingen geven echter aan dat er tranches zijn gemist, omdat zij onvoldoende op de hoogte waren. Een aantal geïnterviewden geeft aan dat zij zelf internet in de gaten moesten houden, omdat ze anders het gevoel hadden een aanvraagronde te missen. Een proactievare houding van DUS-I, bijvoorbeeld via een herinneringsbericht, zou hen hierbij ondersteunen.

“Je moet steeds zelf op internet zoeken of er weer een nieuwe aanvraag mogelijk is; hierdoor ben ik de laatste periode misgelopen.” - Aanvrager TASO

3.2.2 *Meer coulance*

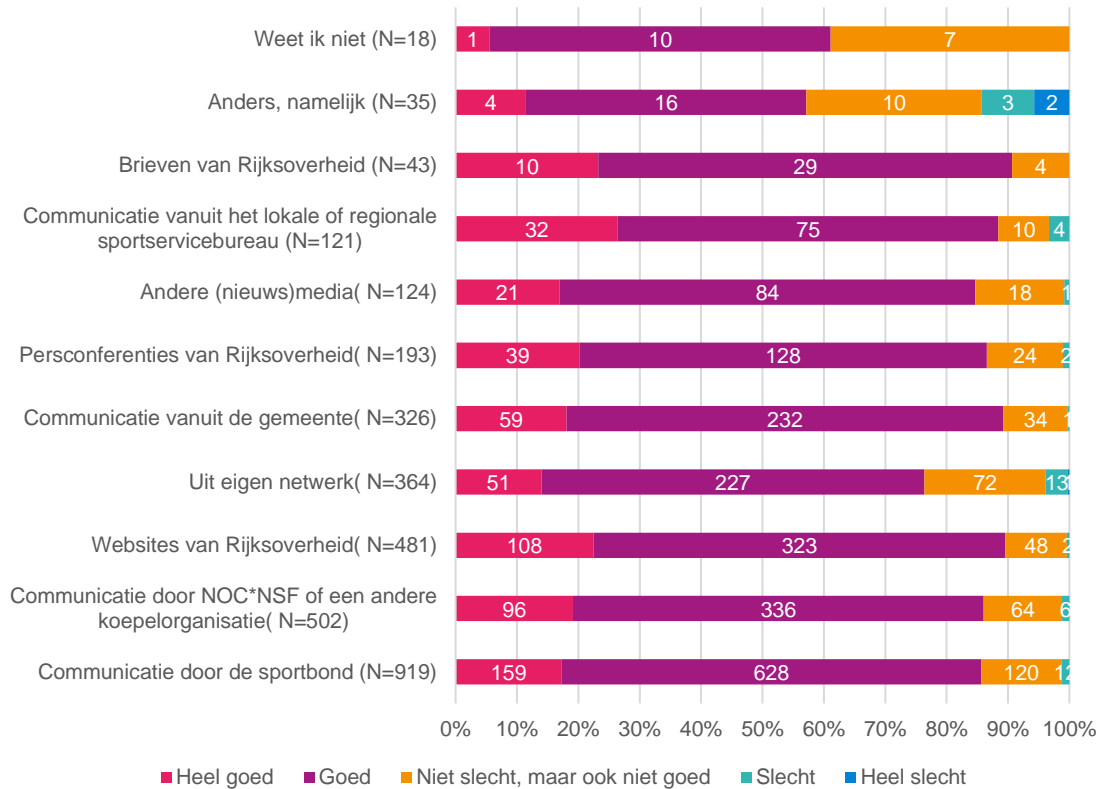
Gerelateerd aan het hierboven benoemde punt is de geopperde wens voor een coulantere houding bij de aanvraagprocedure. Verenigingen hebben aangegeven dat zij rondes hebben gemist door een korte aanvraagperiode die bijvoorbeeld samenviel met een vakantieperiode. Hiervoor bestaat geen coulanceregeling. Gezien het hoge vrijwilligersgehalte bij sportverenigingen ligt de verantwoordelijkheid voor dit proces vaak bij één persoon en dat maakt deze sportverenigingen kwetsbaar. Respondenten hadden hiervoor meer begrip verwacht.

“Jammer dat de sluitingsdatum een fatale datum was. Hierdoor misten we als vrijwilligers een kwartaal” - Aanvrager TASO

3.2.3 *Proces TASO: aanvragers zijn positief over aanvragen, maar kritischer over de verantwoording*

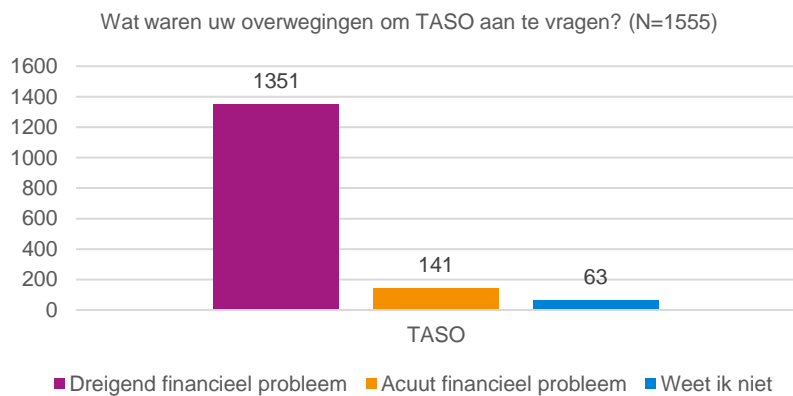
Communicatie over TASO: sportverenigingen zijn via verschillende kanalen bekend geraakt met de TASO-regeling en ondersteund. Een groot deel is door de sportbond (als eerste) op de hoogte gesteld over de maatregelen, gevolgd door het NOC*NSF en de Rijksoverheid. Ook het eigen netwerk en de gemeente heeft een substantiële bijdrage geleverd als communicatiekanaal. De kwaliteit van de communicatie is over het algemeen goed of zelfs heel goed beoordeeld. De communicatie vanuit informele kanalen (zoals het eigen netwerk of andere media) wordt relatief het minst goed beoordeeld. Dit pleit voor een optimaal bereik via de formele kanalen.

Via welke weg is uw organisatie op de hoogte gesteld van de maatregelen? - afgezet tegen de tevredenheid over de communicatie van de maatregelen

Figuur 6. Communicatiebronnen voor TASO en tevredenheid over de communicatie

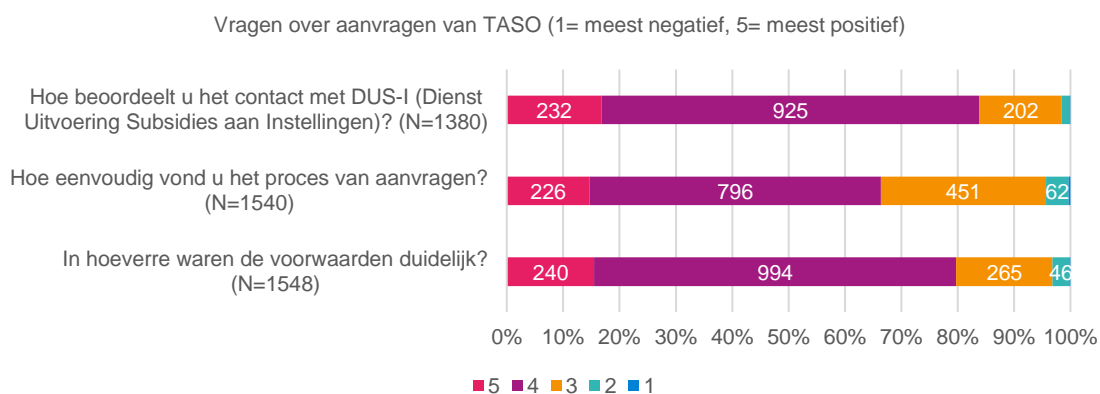
Aanvragen van TASO: het overgrote deel heeft de regeling aangevraagd omdat er volgens hen sprake was van een dreigend financieel probleem (circa 87%). Voor 9% van de responderende verenigingen was een acuut financieel probleem de aanleiding om een aanvraag in te dienen.

Figuur 7. Overwegingen om TASO aan te vragen

De helderheid van de voorwaarden heeft een duidelijk positieve invloed op de aanvraagprocedure. De aanvraagprocedure ervaart men over het algemeen als eenvoudig, het proces was duidelijk en dat er geen uitgebreidere onderbouwing nodig is, geeft vertrouwen over de uitkering. Een aantal verenigingen gaf in de interviews en klantreissessie aan dat zij zich afvroegen of het niet té eenvoudig was, omdat dit in hun ogen ook tot misbruik kan leiden. Een substantiële minderheid van de respondenten geeft aan dat zij het niet eenvoudig of zelfs moeilijk vond. Een van de genoemde minpunten was het feit dat de voorwaarden van verschillende aanvraagperioden op sommige vlakken

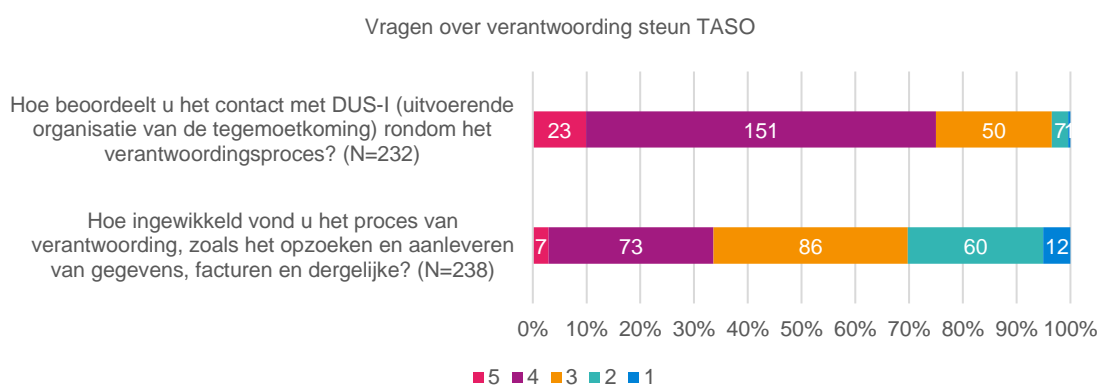
van elkaar afweken. Dit zorgde voor verwarring en wat extra zoekwerk. Tegelijkertijd gaf het eenmaal hebben doorlopen van een aanvraagperiode vertrouwen voor de opvolgende perioden. Sportverenigingen twijfelden soms of het aangevraagde bedrag ook het uiteindelijk toegekende bedrag zou worden, mede omdat niet bekend was of de subsidiepot een plafond heeft.

Figuur 8. Vragen over aanvragen van TASO

Uitkeren van steun: veel respondenten ervaren de periode tussen de aanvraag en het uitbetalen als (te) lang, soms meer dan vier maanden. Ook is er bij uitbetaling nog geen definitieve zekerheid, omdat niet duidelijk is of men in de controlesteekproef valt. Dit levert 'begrotingstechnische' uitdagingen op voor sportverenigingen.

Verantwoording over de ontvangen steun: verenigingen die in de steekproef vielen en verantwoording moesten afleggen, vonden dit een tijdrovende klus, des te meer omdat zij vrijwilliger zijn en er weinig sparringmogelijkheden zijn. Het contact met DUS-I over het verantwoordingsproces, en dat geldt ook voor de andere stappen, is overigens in ruime mate als positief beoordeeld.

Figuur 9. Vragen over verantwoording over steun TASO

3.3 Ervaringen van particuliere verhuurders, gemeenten en sportbedrijven met het aanvragen van TVS

Aanvragers van de TVS-regeling zijn over het algemeen ook positief over het proces van communicatie tot verantwoording over de regeling (zie figuur 10). De doelgroep die een aanvraag kan indienen voor steunmaatregelen hebben we onderverdeeld in drie aparte groepen: particuliere verhuurders, gemeenten en (gemeentelijke) sportbedrijven. De respondenten geven het laagste oordeel over de verantwoording over de ontvangen steun. Als we de verschillende groepen met elkaar vergelijken, zijn de gemeenten het meest kritisch. (Gemeentelijke) sportbedrijven zijn het meest positief.

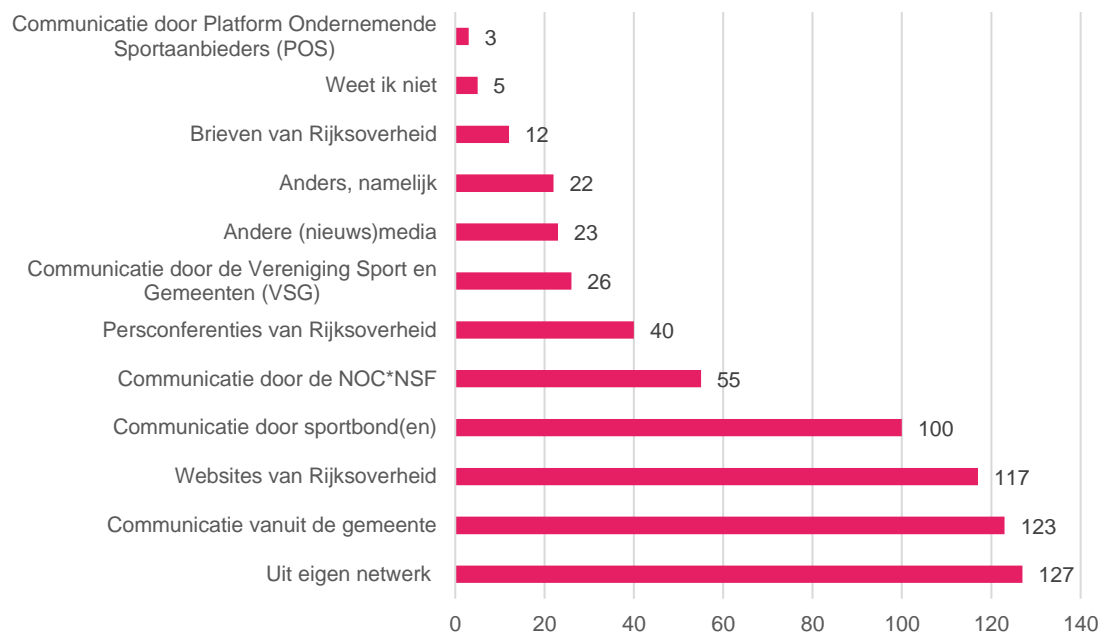
Figuur 10. Gemiddelde rapportcijfers TVS op een vijfpuntschaal per fase van het proces

3.3.1 Particuliere verhuurders zijn een lastig te bereiken doelgroep

Zowel in de open antwoorden van de enquête als uit de interviews met particuliere verhuurders bleek dat zij soms aanvraagperioden gemist hadden, omdat zij pas later op de hoogte kwamen van de steunmaatregelen. Ook geven enkele respondenten aan dat er geen herinneringsmails zijn verstuurd voor nieuwe aanvraagperioden. In figuur 10 is te zien dat veel particuliere verhuurders op de hoogte zijn gebracht over de regeling door het eigen netwerk. Bij gemeenten en sportbedrijven, maar ook bij TASO en SPUK IJZ zijn relatief minder respondenten op de hoogte gebracht via het eigen netwerk. Daar waren een sportbond of de VSG de belangrijkste kanalen. De groep particuliere verhuurders is lastiger te bereiken voor DUS-I, omdat zij minder georganiseerd zijn in groepsverband. Sportverenigingen zijn bijvoorbeeld vaak aangesloten bij een sportbond. Desondanks blijkt uit de enquête dat particuliere verhuurders tevreden zijn over de communicatie van de maatregelen. Ze waarderen dit met een 3,8.

“Ik had graag een e-mailherinnering ontvangen dat er een nieuwe mogelijkheid was om tegemoetkoming aan te vragen.” “De eerste regeling is alleen naar bonden/sportverenigingen gecommuniceerd en niet naar (particuliere) sportaccommodaties. Bij toeval is de mogelijkheid tot aanvragen in een laat stadium bij ons bekend geworden.” - Particuliere verhuurder die TVS heeft aangevraagd

TVS particuliere verhuurders: Via welke weg is uw organisatie op de hoogte gesteld van de maatregelen?

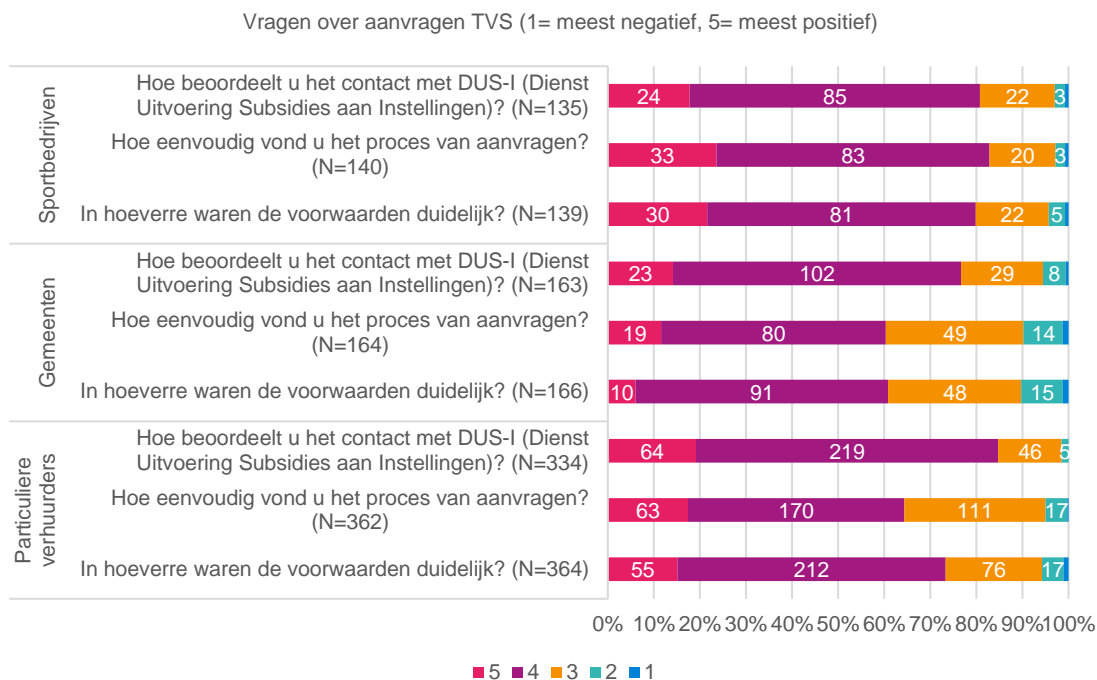

Figuur 11. Communicatiebronnen TVS voor particuliere verhuurders

3.3.2 De administratieve last bij (grotere) gemeenten, sportbedrijven en sportondernemingen was hoog

In de gesprekken met grotere gemeenten, sportbedrijven en sportondernemingen lieten respondenten zich meermaals kritisch uit over de hoge administratieve lasten van het doen van een aanvraag. In figuur 12 is te zien dat met name gemeenten minder positief zijn over het doen van een aanvraag. Het doen van de aanvraag was niet zozeer

ingewikkeld voor hen, maar wel tijdrovend. Zij moesten vaak voor een groot aantal sportverenigingen een aanvraag doen. Het was veel werk om bijvoorbeeld voor elke vereniging het juiste KvK-nummer op te zoeken, en bovendien bleek niet elke vereniging waarvoor een aanvraag was gedaan, geregistreerd te staan met de vereiste volledige rechtsbevoegdheid. Dit leidde tot discussies over voor wie de maatregelen bedoeld zijn. In paragraaf 3.3.3 gaan we hier verder op in. Ook de mandaten en ondertekening door de burgemeester werden door gemeenten meermaals benoemd als belastend.

Figuur 12. Vragen over aanvragen TVS

3.3.3 Het onderscheid tussen verenigingen waarvoor wel/geen steun kon worden aangevraagd was onduidelijk en discutabel

Veel respondenten laten zich kritisch uit over het onderscheid maken op hoe sportverenigingen ingeschreven staan bij de Kamer van Koophandel (rechtsbevoegdheid). Bij het doen van de aanvraag was het niet altijd duidelijk voor welke vereniging nu wel of niet een aanvraag kon worden gedaan. Bovendien werd dit onderscheid pas bij een latere tranche ingevoerd. Dit heeft bij meerdere partijen tot teleurstelling geleid als achteraf bleek dat de vereniging waarvoor een aanvraag was gedaan, niet over de juiste KvK-inschrijving beschikte. Dit heeft er in de praktijk toe geleid dat sommige sportverenigingen of andere verenigingen met een maatschappelijk (sport-)belang, buiten de boot zijn gevallen. Sommige gemeenten gaven aan al huren kwijtgescholden te hebben, waarvoor zij nu geen TVS-vergoeding meer krijgen. Een deel van de gemeenten ervaart dit onderscheid als te rigide en had hier liever als gemeente zelf bepaald welke verenigingen wel/niet in aanmerking komen voor TVS. Ook het onderscheid tussen wel- en niet-gebruiksgebonden huur riep onduidelijkheid op bij TVS-aanvragers.

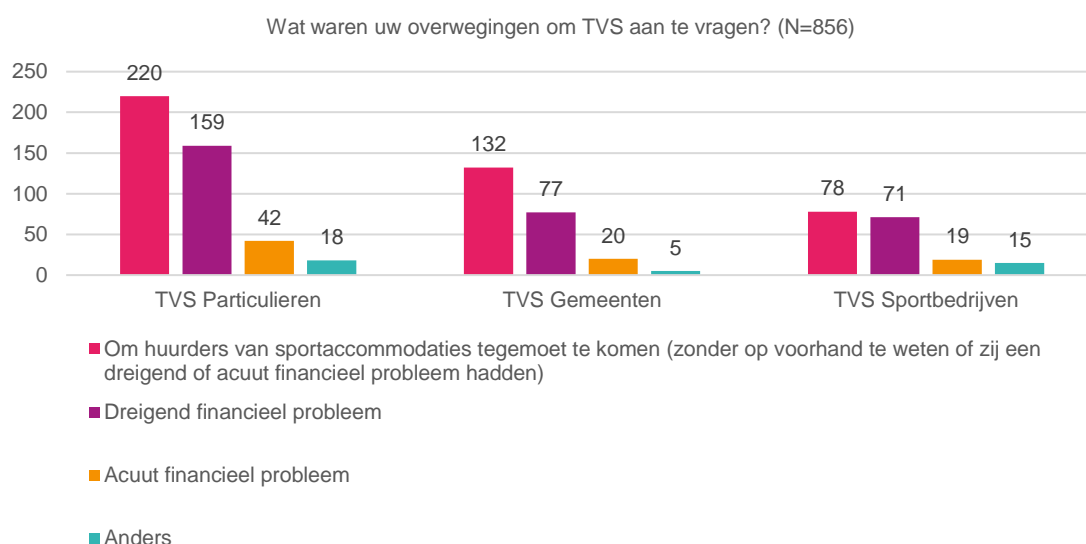
“Ik voorspel je dat de gemiddelde vereniging zich niet bezighoudt met hun rechtsbevoegdheid. Maar nu krijg je een situatie waarvan twee legitieme verenigingen de een het wel kreeg en de ander niet.” - Grote sportondernemer

“Het onderscheid tussen gebruiksgebonden en niet-gebruiksgebonden huur is naar mijn mening niet altijd juist. Bij niet-gebruiksgebonden huur heeft de gemeente ervoor gekozen het gehele bedrag kwijt te schelden om huurders niet in de problemen te brengen.” - Gemeente

3.3.4 Proces TVS: relatief veel gemeenten vinden het proces van aanvragen ingewikkeld

Communicatie over de regeling: zoals eerder vermeld was de groep particuliere verhuurders minder makkelijk te bereiken. Een groot deel van hen is via het eigen netwerk bekend geraakt met de TVS-regeling. Gemeenten zijn vooral op de hoogte geraakt van de regeling via de VSG/VNG, daar waar sportbedrijven meerdere kanalen hebben die veel gebruikt zijn (websites van de Rijksoverheid, uit het eigen netwerk en vanuit de gemeente). De respondenten zijn over het algemeen positief over hoe er gecommuniceerd is over de maatregelen.

Aanvragen van TVS: uit de enquête blijkt dat bij gemeenten, sportbedrijven en particuliere verhuurders de belangrijkste beweegreden voor een aanvraag is om huurders tegemoet te komen, maar zonder op voorhand te weten of zij een financieel probleem hadden. Bij de sportbedrijven is er nog een relatief gelijke groep die een dreigend financieel probleem ziet. Deze groep is ook bij de particuliere verhuurders en gemeenten hoog. Weinig respondenten geven aan dat er sprake is van een acuut financieel probleem bij sportverenigingen.

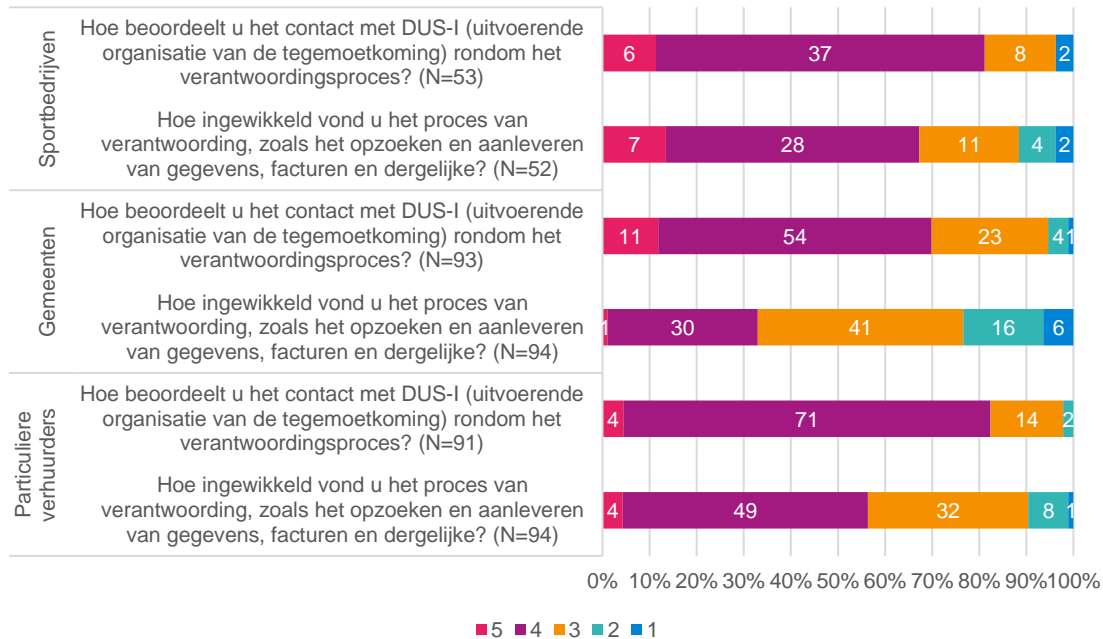
Figuur 13. Overwegingen om TVS aan te vragen

Gemeenten zijn het minst positief over het aanvragen van TVS (zie figuur 12). Dit hangt mogelijk samen met het gegeven dat zij voor meerdere verenigingen aanvragen moeten doen en/of omdat zij het niet eens zijn met de afbakening van de doelgroep (op basis van rechtsbevoegdheid).

Uitkeren van steun: respondenten hebben weinig opmerkingen over de wijze waarop de steun is uitgekeerd en zijn over het algemeen positief. In een groepsinterview kwam wel aan bod dat verhuurders niet gecompenseerd worden voor het feit dat sommige huurders hun contract tussentijds opzeggen.

Verantwoording over de ontvangen steun: uit figuur 14 blijkt dat met name gemeenten het proces van verantwoording ingewikkeld vinden, en sommigen zelfs heel ingewikkeld. Ook de particuliere verhuurders zijn kritisch. Ze noemen hierbij feitelijk dezelfde redenen als die ook genoemd zijn bij het aanvragen van steun. Sommige aanvragers hoorden bijvoorbeeld pas in de verantwoordingsfase dat verenigingen zonder de juiste KvK-inschrijving niet in aanmerking kwamen voor de regeling, hetgeen tot frustratie heeft geleid bij sommige TVS-aanvragers.

Vragen over verantwoording steun TVS

Figuur 14. Vragen over verantwoording steun TVS

3.4 Ervaringen van gemeenten met het aanvragen van SPUK IJZ

Het algemene oordeel van gemeenten over het aanvraagproces bij SPUK IJZ verschilt weinig ten opzichte van de oordelen over de processen bij TVS en bij TASO. Ook hier is een duidelijk positief beeld te zien (zie figuur 15). Desondanks zijn er in de interviews en de open vragen in de enquête ook kritiekpunten genoemd. Daarbij hebben we ook gekeken naar het perspectief van de exploitanten, als eindgebruiker van de regeling. In de interviews hebben we ook met een schaatsbaan, vertegenwoordigers van de KNZB en KNSB en enkele grote sportondernemers gesproken. In de enquête hebben we geen vraag gesteld over de verantwoording, omdat dit niet via DUS-I loopt, maar via de reguliere gemeentelijke SiSa-verantwoording en deze controle pas later plaatsvindt²⁴. In de klantreizen en groepsinterviews zijn wel enkele punten genoemd over de verantwoording, die aan bod komen in 3.4.3.

Figuur 15. Gemiddelde rapportcijfers SPUK IJZ op een vijfpuntschaal per fase van het proces

3.4.1 Gemeenten voelen zich een doorgeefluik, maar dragen wel een financieel risico

Een van de belangrijkste punten van kritiek van gemeenten is dat zij zich een doorgeefluik voelen voor exploitanten van zwembaden en ijsbanen. Deze gemeenten hadden liever gezien dat exploitanten zelf een aanvraag voor SPUK IJZ konden doen. Nu ligt er namelijk een financieel risico bij gemeenten. Wanneer zij, na het doen van een SPUK IJZ-aanvraag, middelen ontvangen en deze overmaken naar exploitanten, bestaat het risico dat zij dit moeten terugvorderen als achteraf blijkt dat er fouten in de aanvraag zijn gemaakt. Gemeenten achten het echter niet realistisch

²⁴ Gemeenten moeten elk jaar aan de Rijksoverheid melden of en hoe ze specifieke uitkeringen hebben besteed. Dit doen zij via de methodiek SiSa: Single information, Single audit. Dit betekent eenmalige informatieverstrekking, met een eenmalige accountantscontrole. Deze verantwoording is onderdeel van de jaarstukken die gemeenten opstellen.

om geld terug te vorderen, waardoor zij in dat geval zelf een financieel gat moeten opvullen. Sommige gemeenten gaven daarom aan te wachten met het overmaken van SPUK IJZ-steun totdat deze door de SiSa-verantwoording is gekomen. Dit heeft als ongewenst effect dat exploitanten langer moeten wachten op steun. Gemeenten vinden bovendien dat de definitieve vaststelling te lang duurt (in 2023 over de tweede aanvraagperiode SPUK IJZ).

“Vreemd dat het via de gemeente moest en niet rechtstreeks via de exploitant kon.” - Gemeente

“Waar wij in de praktijk tegenaan liepen, is dat deze regeling per definitie via de gemeente liep. Daarmee ben je afhankelijk van alle gemeenten waarmee je samenwerkt. Iedere gemeente geeft een net wat andere interpretatie aan de regeling.” - Grote sportondernemer

3.4.2 *Er zit een ongewenste wisselwerking tussen SPUK IJZ en andere steunmaatregelen*

Exploitanten van zwembaden en ijsbanen hebben ervaren dat er bij SPUK IJZ ongewenste wisselwerking optrad met andere steunmaatregelen, zoals de NOW en subsidies van gemeenten. We zezen hier eerder op. Ze komen in een impasse wanneer ze de SPUK IJZ-middelen nog niet kunnen vaststellen, maar voor de verantwoording over andere steunmaatregelen wel een vastgestelde jaarrekening nodig hebben. Bovendien heeft de SPUK IJZ betrekking op de accommodaties binnen gemeentegrenzen, maar kan deze door wisselwerking met de NOW, ook effect hebben op aanvragen voor steunmaatregelen in andere gemeenten waar een exploitant actief is. Beide hebben namelijk betrekking op het exploitatietekort (of omzetverlies).

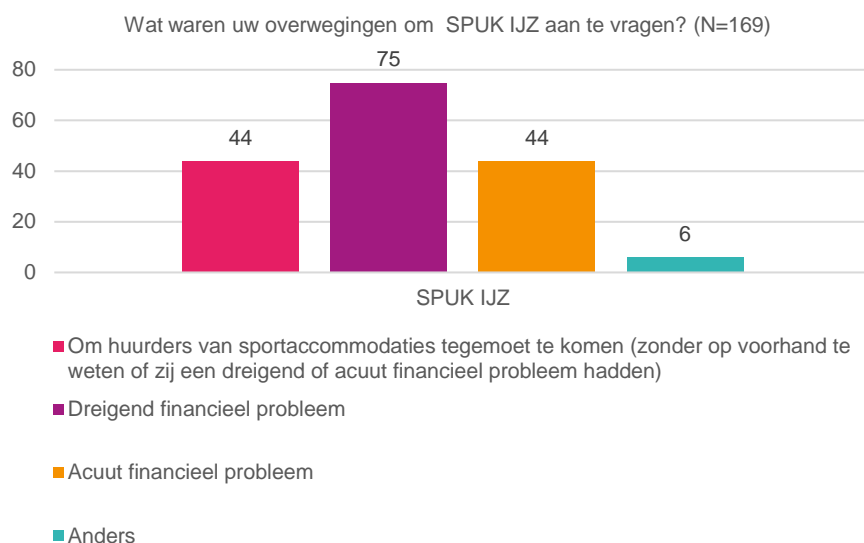
“Een SPUK IJZ-aanvraag in Amsterdam had gevolgen voor de NOW-aanvraag in Dokkum. Dat maakte dat ik een verlies had in Dokkum door mijn SPUK-aanvraag in Amsterdam.” - Grote sportondernemer

“De wisselwerking tussen SPUK IJZ en NOW. Daar zitten vreselijk ingewikkelde systematieken achter die het leven niet makkelijker maken. Ik heb veel gesprekken met accountants over hoe hiermee om te gaan.” - Grote sportondernemer

3.4.3 *Proces SPUK IJZ: ten opzichte van TASO en TVS zijn er bij SPUK IJZ meer aanvragers die aangeven dat een acuut financieel probleem aanleiding was om een aanvraag te doen*

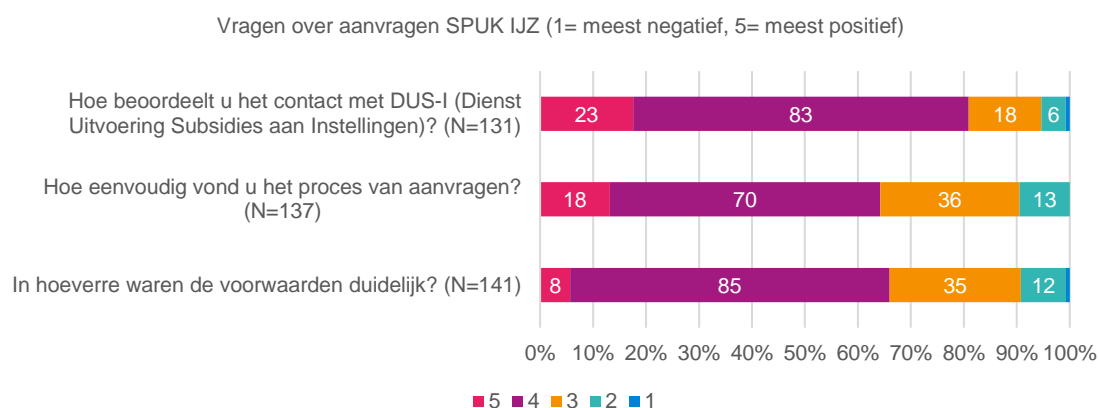
Communicatie over SPUK IJZ: veruit het belangrijkste communicatiekanaal voor gemeenten is de VSG, maar gemeenten zijn ook bereikt via brieven en websites van de Rijksoverheid. De respondenten die brieven van de Rijksoverheid hebben ontvangen, zijn relatief het meest positief over de wijze van communicatie, maar ook bij andere communicatie.

Aanvragen van SPUK IJZ: ten opzichte van de TASO en de TVS zijn er bij SPUK IJZ relatief meer respondenten die aangeven dat een acuut financieel probleem aanleiding was om SPUK IJZ aan te vragen. Mogelijk komt dit door de hogere kapitaallasten van zwembaden en ijsbanen ten opzichte van andere accommodaties. Een net zo grote groep respondenten geeft aan de aanvraag gedaan te hebben zonder op voorhand te weten of er een dreigend of acuut financieel probleem was. De meeste respondenten noemen dat een dreigend financieel probleem aanleiding was voor een aanvraag.

Figuur 16. Overwegingen om SPUK IJZ aan te vragen

Meer dan 80% van de respondenten ervaart het contact met DUS-I als zeer positief (17%) of positief (63%). De respondenten zijn iets minder positief over het proces van aanvragen en de duidelijkheid over de voorwaarden, maar ook hierover zijn de meeste respondenten tevreden.

Figuur 17. Vragen over aanvragen SPUK IJZ

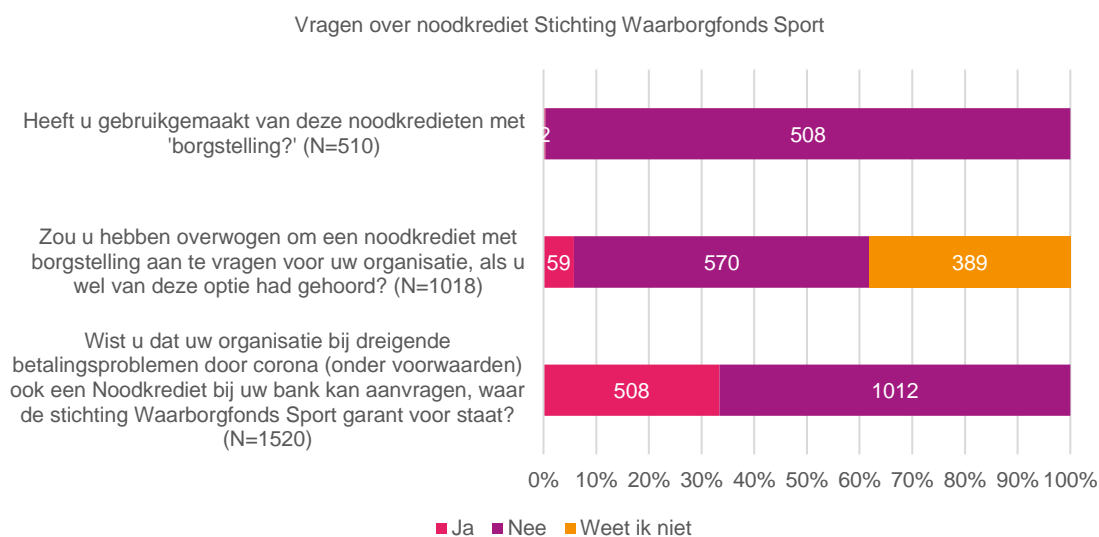
Uitkeren van steun: respondenten zijn tevreden over de snelheid waarmee de middelen werden uitgekeerd. Sommige respondenten geven echter aan dat zij deze middelen nog niet overgemaakt hebben naar de exploitant, vanwege het eerder genoemde financiële risico voor gemeenten dat daaraan kleef. Exploitanten moeten daardoor wachten op steun.

Verantwoording over de ontvangen steun: sommige respondenten noemen dat zij liever een snellere vaststelling hadden over de ontvangen middelen. Zo wordt het financiële risico dat gemeenten lopen beperkt. Bovendien kunnen jaarrekeningen van exploitanten sneller worden afgesloten, waardoor de verantwoording over andere steunmaatregelen niet in de knel komt.

3.5 Borgstelling vanuit Stichting Waarborgfonds Sport

Ten tijde van de uitvoering van dit onderzoek hebben drie amateursportverenigingen gebruikgemaakt van een noodkrediet met borgstelling vanuit de Stichting Waarborgfonds Sport. In ons onderzoek hebben we deze gebruikers van de borgstelling niet kunnen spreken. Wel hebben amateursportverenigingen vragen hierover ingevuld in de

enquête. Uit figuur 18 blijkt dat minder dan 35% van de amateursportverenigingen op de hoogte was van de mogelijkheden van een noodkrediet via de SWS. Van de verenigingen die niet op de hoogte waren van deze mogelijkheden, zou een klein deel toch overwogen hebben om hier gebruik van te maken als ze ervan hadden geweten. Daarnaast heeft zeker een derde hier 'Weet ik niet' geantwoord. Hoewel de mogelijkheden van het noodkrediet met borgstelling onbekend zijn bij veel verenigingen, is er dus wel een groep die hier (mogelijk) geïnteresseerd in was geweest. Het kan dus waardevol zijn om deze mogelijkheid in de toekomst breder onder de aandacht te brengen van amateursportverenigingen.

Figuur 18. Vragen over noodkrediet Stichting Waarborgfonds Sport

Van de verenigingen die wel op de hoogte waren van de mogelijkheid tot een noodkrediet met borgstelling, maar die hier geen gebruik van hebben gemaakt, laten veruit de meesten weten dat dit niet nodig was (of leek), of dat andere tegemoetkomingen al voldoende steun boden. Een flinke groep sluit überhaupt liever geen noodkrediet af (uit principe).

Figuur 19. Redenen waarom respondenten geen gebruik hebben gemaakt van een noodkrediet met borgstelling

4 Doeltreffendheid van het steunpakket

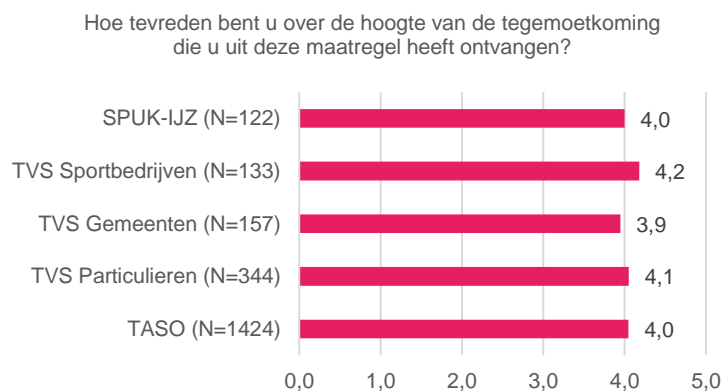
Zoals gezegd in hoofdstuk 2 is het doel van het sportspecifieke steunpakket om de financiële schade in de sportsector als gevolg van corona en de coronamaatregelen te beperken, daarmee de (financiële) continuïteit van sportorganisaties te borgen en zo de sportinfrastructuur zoveel mogelijk in stand te houden. In dit hoofdstuk gaan we in op de vraag in hoeverre de steunmaatregelen doeltreffend zijn geweest. Doeltreffend (of effectief) betekent dat het doel (de effecten) van het steunpakket is (zijn) gerealiseerd, *als gevolg van* het steunpakket. We concluderen op hoofdlijnen het volgende:

Het steunpakket behaalt de doelen voor gebruikers, maar het pakket bereikt niet de gehele amateursport en de langetermijneffecten ervan zijn nog onzeker en onduidelijk

In het vervolg van dit hoofdstuk onderbouwen wij deze conclusie.

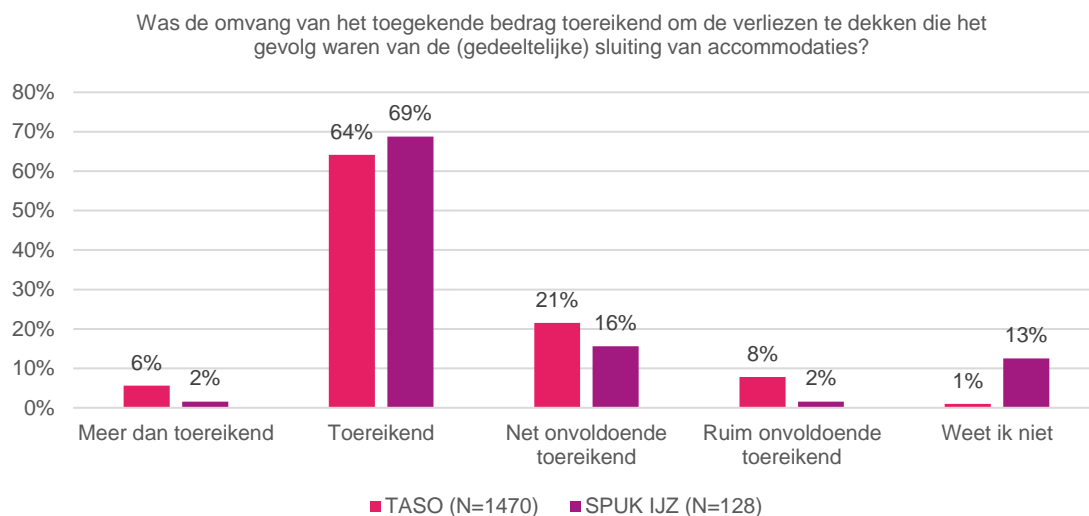
4.1 Doel steunpakket wordt behaald voor de gebruikers ervan

Hoe heeft het steunpakket voor de gebruikers ervan uitgepakt? Hierover kunnen we een aantal dingen uitlichten. In de eerste plaats is de tevredenheid van de gebruikers over de hoogte van de ontvangen tegemoetkoming hiervoor een goede graadmeter. In figuur 20 zien we dat de tevredenheid hierover bij alle regelingen hoog is: circa 4 punten op een schaal van 1 tot en met 5. De verschillen in de mate van tevredenheid over de regelingen heen zijn klein. Het meest tevreden zijn de Sportbedrijven die TVS hebben aangevraagd (4,2), relatief het minst tevreden zijn gemeenten die TVS hebben aangevraagd (3,9).

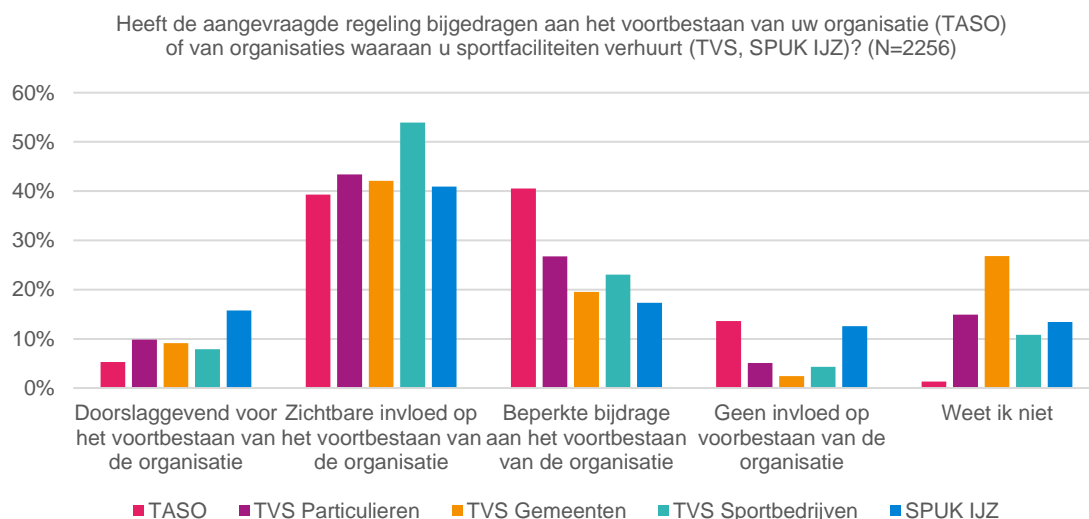
Figuur 20. Tevredenheid met de hoogte van de ontvangen tegemoetkoming, per regeling

De bevindingen in figuur 21 ondersteunen dit beeld. Over het geheel genomen was het toegekende bedrag voor gebruikers van de TASO en de SPUK IJZ meestal (bij circa 70% van de aanvragers) toereikend of zelfs meer dan toereikend om de verliezen te dekken die het gevolg waren van de (gedeeltelijke) sluiting van accommodaties. Voor 29% van de TASO-aanvragers en 18% van de aanvragers van SPUK IJZ was de tegemoetkoming net of ruim onvoldoende. Deze vraag is niet gesteld bij de TVS, vanwege de andere aard van de regeling (meerdere begunstigde huurders).

Figuur 21. Mate van toereikendheid van het toegekende bedrag voor gebruikers van de TASO en SPUK IJZ

We hebben tevens uitgevraagd in hoeverre de ontvangen steun heeft bijgedragen aan het voortbestaan van de aanvragende organisatie (TASO) of van de organisaties waaraan de aanvrager sportfaciliteiten (TVS) of middelen (SPUK IJZ) ter beschikking stelt. Te zien is dat de regelingen doorgaans een 'zichtbare' (of soms 'beperkte') invloed hadden op het voortbestaan van de begunstigde organisatie, maar dat deze slechts soms 'doorslaggevend' waren. In het geval van SPUK IJZ was de regeling iets vaker 'doorslaggevend' dan bij andere regelingen. Bij de TASO valt op dat bij een relatief groot aantal aanvragers (circa 40%) de bijdrage 'beperkt' heeft bijgedragen aan het voortbestaan van de organisatie. Bij de overige regelingen was de invloed vaker 'zichtbaar'. Bij een beperkt aantal organisaties die begunstigde waren van de TASO en SPUK IJZ (respectievelijk 14 en 13%) was er 'geen invloed' op het voortbestaan van de organisatie.

Figuur 22. Mate waarin de aangevraagde regeling heeft bijgedragen aan het voortbestaan van de aanvragende organisatie (TASO) of van de organisaties waaraan de aanvrager sportfaciliteiten verhuurt (TVS en SPUK IJZ)

Op basis van de drie bovenstaande figuren kunnen we concluderen dat in de meeste gevallen het sportspecifieke steunpakket toereikend is geweest om de financiële continuïteit van de gebruikers van het steunpakket te borgen. Immers: de gebruikers zijn over het algemeen tevreden over de tegemoetkoming, en de ontvangen steun wordt door 70% als toereikend benoemd. Het steunpakket was ook nodig om de continuïteit te borgen. In meer dan de helft van de

gevallen heeft de steun een zichtbare of doorslaggevende rol gespeeld bij het voortbestaan van de begunstigde sportorganisaties.

Deze conclusies worden ondersteund vanuit de interviews die wij voor het onderzoek hebben gevoerd. Hieruit komt het beeld naar voren dat sportorganisaties blij zijn met de ontvangen steun en dat deze zeker heeft bijgedragen aan hun continuïteit, en daarmee aan het in stand houden van de sportinfrastructuur. Ook heeft het steunpakket bijgedragen aan het bieden van (financiële) zekerheid en rust in de onzekere eerste fase van de corona-uitbraak en het wekken van vertrouwen binnen de sportsector dat het 'financieel in orde komt'.

Er zijn nog enkele aanwijzingen dat sportorganisaties er, ondanks de coronabeperkingen, gemiddeld genomen niet financieel op achteruit zijn gegaan:

- a. In hoofdstuk 3 gaven we aan dat er slechts drie aanvragen geweest zijn bij de SWS voor borgstelling bij de verlening van een noodkrediet door banken. Dat is aanzienlijk minder dan verwacht; VWS had € 10 miljoen extra overgeheveld naar SWS om borgstellingen te realiseren. Dat hiervan maar beperkt gebruik is gemaakt, kan een signaal zijn dat sportorganisaties geen noodkrediet nodig hadden, omdat zij er financieel voldoende gezond voorstaan. Hier zijn echter kanttekeningen bij te plaatsen. In hoofdstuk 3 bleek ook dat sportorganisaties relatief onbekend waren met de mogelijkheid van de borgstelling, of om andere redenen terughoudend waren in het aanvragen ervan;
- b. De SWS, die zich baseert op financiële cijfers van een groot aantal sportorganisaties, stelt dat het 'financieel niet slechter gaat met de verenigingen' dan voor corona²⁵. De directeur van de SWS zegt verder: "Ik weet natuurlijk ook niet hoelang dit gaat duren. En hoelang en in welke mate er wordt gecompenseerd. Het enige wat ik concludeer is over de eerste golf of misschien ook wel de tweede golf (...) dat wij zien dat op financieel gebied de verenigingen er gewoon niet slechter van zijn geworden";
- c. Ook het Mulier Instituut concludeerde recent dat sportverenigingen er op dit moment relatief goed voorstaan. 65% van de sportverenigingen 'beschouwt zichzelf als financieel (zeer) gezond'²⁶. Ook concludeert het Mulier Instituut in dezelfde publicatie dat er 'geen signalen zijn dat het aantal faillissementen in de sport toeneemt'.

We kunnen dus, op grond van deze paragraaf, concluderen dat het steunpakket doeltreffend was voor de gebruikers ervan, in die zin dat het heeft bijgedragen aan de (financiële) continuïteit binnen de (amateur-)sportsector.

4.2 Het steunpakket bereikt niet de gehele amateursport

Op het bereik van het steunpakket zijn we in hoofdstuk 2 al ingegaan. Samenvattend:

- a. Ongeveer 26% van de sportverenigingen heeft minstens eenmaal gebruikgemaakt van de TASO;
- b. Minimaal 55% van de sportaccommodaties is met de TVS bereikt. Omdat een TVS-aanvraag over meerdere sportaccommodaties kan gaan, ligt dit percentage in de praktijk waarschijnlijk hoger;
- c. Voor ongeveer 96% van de ijsbanen en zwembaden is een aanvraag gedaan voor SPUK IJZ.

Het steunpakket is, zo zagen we in paragraaf 4.1, doeltreffend geweest voor de sportorganisaties die hiervan gebruik hebben gemaakt. Als we kijken naar het doelbereik van de regelingen, dan is er vooral bij de TASO, en in mindere mate bij de TVS, ook een grote groep sportorganisaties die geen gebruik heeft gemaakt van het steunpakket. Bij de TASO is het niet-gebruik naar onze inschatting (zie ook hoofdstuk 2) 16.000 sportverenigingen (74%). Onbekend is wat de precieze reden voor het niet-gebruik zijn. Hadden sportverenigingen geen financiële steun nodig, omdat ze er goed voorstaan? Kwamen ze niet boven de drempelbedragen die golden voor TASO, of was er geen sprake van 10% omzetverlies? Of waren de sportverenigingen niet goed op de hoogte van de mogelijkheid om hiervan gebruik te

²⁵ Zie bijvoorbeeld <https://www.sportenstrategie.nl/sport-corona/voorzichtig-optimisme-over-financiele-situatie-sportclubs/>

²⁶ Mulier Instituut (2021). Monitor sport en corona IV.

maken? Het zal een combinatie van factoren zijn. Duidelijk is in ieder geval dat het steunpakket, met uitzondering van de SPUK IJZ, ook een flink deel van de beoogde amateursport niet bereikt.

We hebben het hierbij over het deel van de amateursport dat in principe behoort tot de doelgroep van het steunpakket, en (dus) beschikt over de juiste inschrijving bij de KvK, de juiste SBI-code en de juiste rechtsbevoegdheid.

Naast de doelgroep van het steunpakket zijn er ook onderdelen van de amateursport die geen gebruik hebben kunnen maken van het pakket. Dit zouden we de 'anders georganiseerde' amateursport kunnen noemen. We onderscheiden hierbij twee groepen:

- c. 'Informele' sportverbanden die niet zijn ingeschreven bij de KvK en ook niet zijn aangesloten bij een sportbond of koepelorganisatie. Deze sportverbanden zijn, door hun diversiteit, moeilijker te bereiken;
- d. Maatschappelijke organisaties waar sport een belangrijk onderdeel is van de aangeboden activiteiten. Denk hierbij aan scholen, zorginstellingen of ouderenverenigingen.

Beide vormen van anders georganiseerde amateursport vallen buiten de doelgroep van het steunpakket en daarmee ook buiten de reikwijdte van deze evaluatie. Naar de aard is niet bekend hoeveel sport wordt bedreven in deze anders georganiseerde sportverbanden. Ook is niet bekend hoe deze er financieel voorstaan. Duidelijk is wel dat zij een belangrijk onderdeel zijn van de sportinfrastructuur.

Tot slot hebben we eerder, in hoofdstuk 2, toegelicht dat commerciële en ondernemende sportaanbieders niet behoren tot de doelgroep van het steunpakket. Deze sportaanbieders zijn aangewezen op de minder ruimhartige generieke steunmaatregelen van de overheid. Dit is een politieke keuze geweest. Zeker is dat de commerciële en ondernemende sportaanbieders ook maatschappelijk wenselijke (en dus subsidiabele) diensten leveren en dus gerekend zouden kunnen worden tot de sportinfrastructuur in Nederland.

4.3 De langetermijneffecten zijn nog onzeker en onduidelijk

In paragraaf 4.1 hebben we geconcludeerd dat het sportspecifieke steunpakket doeltreffend is geweest voor de gebruikers ervan: het heeft bijgedragen aan de (financiële) continuïteit binnen de (amateur-)sportsector. Gemiddeld genomen lijkt de amateursport er financieel niet slechter voor te staan dan voor corona. De langetermijneffecten van corona en de coronamaatregelen voor de amateursport zijn echter nog onzeker en onduidelijk.

Ten eerste is er **onzekerheid over het voortduren van de pandemie**. Niemand weet hoelang deze nog duurt, en het is nog ongewis wat de langetermijneffecten ervan zijn voor de amateursport. Hoe ziet sporten eruit als we moeten 'leren leven met corona'? Welke verschillen tussen sport kunnen daardoor ontstaan? Uit dit onderzoek komt bijvoorbeeld het beeld naar voren dat er een verschuiving in leden en sporters plaatsvindt van binnensporten naar (individuele) sporten die buiten kunnen worden beoefend, zoals tennis en golf. De coronamaatregelen zijn daarbij minder beperkend. Als de pandemie langer aanhoudt, wat betekent dit dan voor de continuïteit van de binnensporten en contactsporten?

In de tweede plaats is er onzekerheid over de **financiële effecten op de langere termijn**. In de interviews die we voor deze evaluatie hebben gehouden, horen we terug dat hierover zorgen bestaan. Zo wijzen respondenten erop dat sportorganisaties nu soms voor financiële continuïteit hebben gezorgd door investeringen of groot onderhoud uit te stellen. Dergelijke kosten moeten wellicht op een later moment alsnog gemaakt worden. Ook zijn er zorgen over een mogelijke terugloop van ledenaantallen als gevolg van corona en de lagere inkomsten uit contributies en abonnementen die daar het gevolg van zijn. Tot slot wijzen respondenten erop dat het risico bestaat dat sponsors zich terugtrekken. Deels doordat sponsors het zelf wellicht vaker financieel zwaarder hebben. Maar ook doordat de binding van sponsors met de sportvereniging minder sterk kan worden. Zo zijn er door coronamaatregelen bijvoorbeeld minder momenten van ontmoeting en minder toernooien, die voor de sponsorbinding juist belangrijk zijn. Dit kan bij sportverenigingen op de langere termijn tot lagere inkomsten leiden. De omvang van de financiële effecten op de langere termijn zijn op dit moment nog niet in te schatten.

Tot slot zijn er ook onzekerheid en zorgen over **niet-financiële effecten** die gevolgen hebben voor de continuïteit van de amateursport op langere termijn. We horen hierbij vooral over het mogelijk afhaken van vrijwilligers vanwege een minder sterke binding met de vereniging. We hebben dit teruggehoord in diverse interviews met vertegenwoordigers van bonden en sportorganisaties. De directeur van de SWS zegt hierover bijvoorbeeld: “Als een vrijwilliger altijd op de vereniging komt en daar dan een bepaalde binding heeft, maar door corona nauwelijks meer aanwezig kan zijn, dan kan dat inhouden dat hij afhaakt. (...) Dat vind ik een veel groter gevaar dan het voorlopige optimisme over de financiën²⁷.” Het afhaken van vrijwilligers kan op termijn een bedreiging vormen voor het behoud van de sportinfrastructuur. Dit hangt uiteraard ook af van hoe lang de coronabeperkingen nog nodig zijn.

Concluderend zijn de langetermijneffecten voor de amateursport, zowel de financiële als niet-financiële, nog onzeker en onduidelijk. Dit roept de vraag op in hoeverre ondersteuning van de amateursport op langere termijn nodig blijft, ook als de coronabeperkingen op een zeker moment verleden tijd zijn.

²⁷ <https://www.sportenstrategie.nl/sport-corona/voorzichtig-optimisme-over-financiele-situatie-sportclubs/>

5 Doelmatigheid: twee zijden van de medaille

Doelmatigheid gaat over efficiëntie en zegt iets over de verhouding tussen de input die is gestoken in het steunpakket en het effect (de doeltreffendheid) ervan. Input gaat in dit geval over de hoeveelheid geld, maar ook over uitvoeringstechnische inzet, administratieve lasten, neveneffecten, et cetera. Het ligt het meest voor de hand om doelmatigheid te beoordelen door te kijken of de opzet en de uitvoering op onderdelen efficiënter hadden kunnen zijn. Deze analyse presenteren we in dit hoofdstuk. We concluderen op hoofdlijnen het volgende:

Het steunpakket bevat elementen die doelmatigheid bevorderen, maar die hebben een keerzijde

We concluderen dat het sportspecifieke steunpakket meerdere elementen bevat die zorgen voor meer doelmatigheid. Tegelijkertijd hebben deze elementen vaak ook een duidelijke keerzijde. Zoals een beroemd voormalig sporter zou zeggen: “Elk voordeel heb zijn nadeel.” In de komende paragrafen benoemen we deze elementen. Het is een politieke afweging om een evenwichtige balans te vinden tussen de voor- en nadelen. Er is geen sprake van evidente ‘no-regretopties’ om de doelmatigheid te bevorderen.

5.1 Doeltreffend versus ruimhartig

5.1.1 *Het pakket is doeltreffend voor de bereikte groep*

Een voorwaarde voor doelmatigheid is dat het steunpakket ook doeltreffend is. In het vorige hoofdstuk hebben we reeds vastgesteld dat het pakket voor de bereikte groep doeltreffend is.

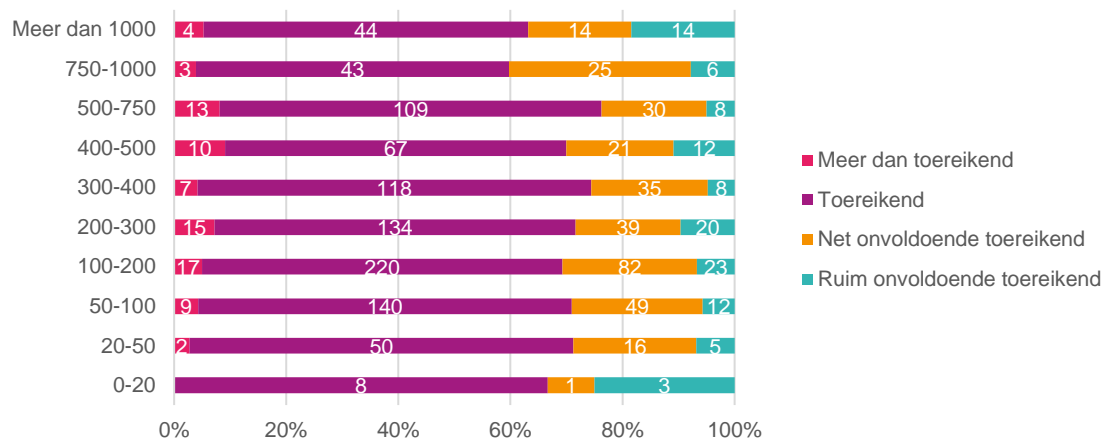
5.1.2 *Keerzijde: soms was de steun mogelijk ruimhartiger dan nodig om het doel te bereiken*

Had een minder ruimhartig pakket de amateursport ook overeind kunnen houden? Achteraf gezien lijkt dat in sommige gevallen inderdaad zo. Voor deze gevallen had het geld aan andere doelen besteed kunnen worden, of in de schatkist kunnen blijven.

Ten eerste laten recente cijfers zien dat de meeste sportverenigingen financieel nog geen gevaar lopen. 63% van de amateursportverenigingen behaalde in 2021 een financieel gunstiger resultaat dan het jaar ervoor (cijfers Stichting Waarborgfonds Sport), ondanks de contactbeperkingen (zie ook hoofdstuk 4)²⁸. Uit onze enquête blijkt dat de hoogte van de steun aan sportverenigingen in een aantal gevallen ‘meer dan toereikend’ was (figuur 21). Dat geldt in iets mindere mate voor de grootste sportverenigingen dan voor middelgrote verenigingen (figuur 23). Gesprekspartners noemden soms anekdotes van sportclubs die de tegemoetkoming vanuit de TASO aan andere doeleinden konden besteden dan enkel het dekken van coronagerelateerde verliezen.

²⁸ Zie ook <https://www.sportenstrategie.nl/sport-corona/voorzichtig-optimisme-over-financiele-situatie-sportclubs/>

Was de omvang van het toegekende bedrag toereikend om de verliezen te dekken die het gevolg waren van de (gedeeltelijke) sluiting van accommodaties? - Afgezet tegen de grootte van de vereniging in leden (N=1436)

Figuur 23. Mate van toereikendheid van de TASO naar omvang in ledenaantallen

Ten tweede lijken de steunmaatregelen van waarde, maar doorgaans niet essentieel voor het behoud van de sportinfrastructuur (figuur 22). Volgens het Mulier Instituut²⁹ zegt 21% van de verenigingen zonder steunmaatregelen (in den brede) niet te kunnen overleven. Een reden hiervoor is dat er nog andere mogelijkheden waren om de verliezen te compenseren of beperken, buiten het sportspecifieke steunpakket om. Verenigingen (figuur 24) geven aan dat zij bijvoorbeeld de contributie hadden kunnen verhogen, reserves konden aanspreken en/of in de kosten hadden kunnen snijden, als er geen of minder steun was geweest. Een deel van de verhuurders van sportaccommodaties (figuur 25) stelt dat zij amateursportorganisaties ook zonder TVS hadden willen ondersteunen. Een deel zou ook zonder TVS de huur hebben kwijtgescholden of verlaagd, of de huurders via een lening of uitstel van betaling hebben ondersteund. Dat is vooral bij gemeentelijke verhuurders het geval, maar ook breder. Ook in het geval van zwembaden en ijsbanen zouden gemeenten (figuur 26) nog andere mogelijkheden hebben ingezet om te ondersteunen. Vaak hebben deze zwembaden en ijsbanen al een subsidierelatie met de gemeente.

Tot slot is bij de SPUK IJZ de vergoeding voor exploitatieverliezen 100%. Exploitanten worden (via de gemeente) volledig gecompenseerd. Hiermee lopen de exploitanten binnen de aanvraagperiode in principe geen financieel neerwaarts risico van de coronacrisis meer. Binnen de noodsteunpakketten van de Rijksoverheid is de SPUK IJZ daarin een uitzondering. In principe geldt namelijk dat begunstigen van de regelingen een (klein) deel van het financieel risico zelf dragen. Een dergelijk 'eigen risico' gaat verspilling tegen; het noodpakket kan immers geen onderscheid maken tussen verliezen door de coronapandemie of door slechte bedrijfsvoering (zie paragraaf 5.3). Bij de SPUK IJZ is de prikkel tot 'goed' financieel management dus minder dan bij andere steunmaatregelen.

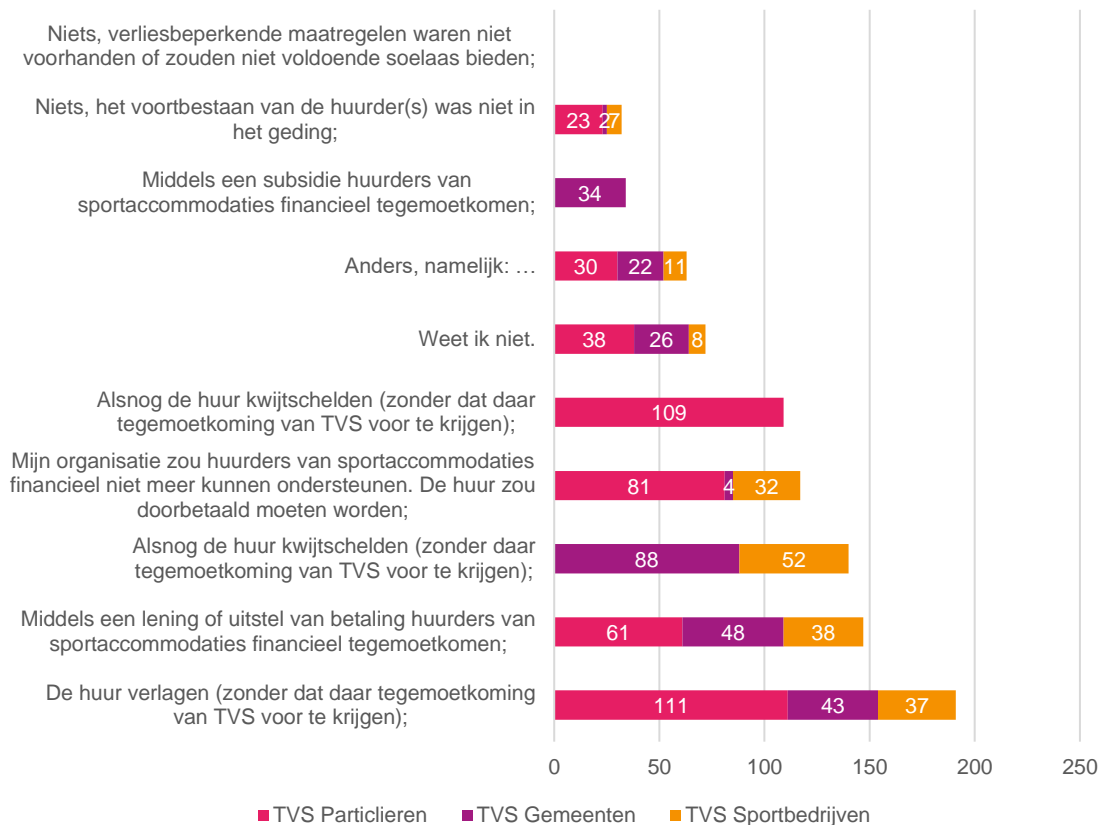
²⁹ Mulier Instituut (2021). Monitor sport en corona IV.

Wat had u zonder de TASO gedaan of moeten doen om de periode van sluiting te overbruggen? (meerdere antwoorden mogelijk) (N=3018)

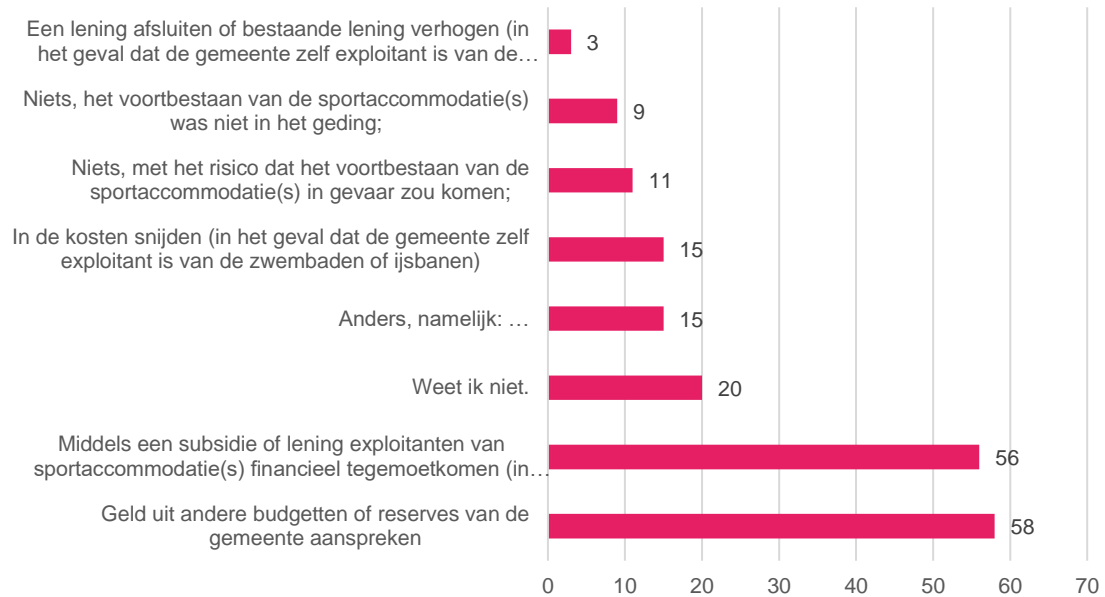
Figuur 24. Wat verenigingen hadden gedaan zonder TASO

Wat had u zonder de TVS gedaan of moeten doen om huurders van sportaccommodaties financieel te ondersteunen? (meerdere antwoorden mogelijk) (N=905)

Figuur 25. Wat verhuurders hadden gedaan zonder TVS

Wat had u zonder de SPUK IJZ gedaan of moeten doen om ijsbanen en zwembaden financieel te ondersteunen? (meerdere antwoorden mogelijk) (N=187)

Figuur 26. Wat gemeenten hadden gedaan zonder SPUK IJZ

5.2 Snel versus haastig

5.2.1 Hoge handelingsnelheid geeft snel rust en zekerheid

Na de start van de crisis is snel geschakeld om te komen tot een steunpakket voor de sport (zie hoofdstuk 2.2). Onder respondenten van binnen en buiten de Rijksoverheid is hier tevredenheid over. Doordat er snel een pakket kon worden toegezegd, ontstond er meer financiële zekerheid voor de amateursport. In het begin werd er 'min of meer blindelings bevoorschot' (zie ook 5.1.5). Dit verbetert niet alleen de financiële verwachtingen, maar geeft ook een signaal van commitment dat bijdraagt aan rust en continuïteit in de sector. Dit kwam expliciet naar voren in de gesprekken die wij hebben gevoerd.

5.2.2 Keerzijde: door de haast sluiten verschillende steunpakketten niet naadloos aan

Door de abrupte crisissituatie moesten steuninstrumenten in recordtijd ontwikkeld worden. Vanwege de tijdsdruk hebben ministeries gekozen om parallel aan elkaar te bouwen aan steunpakketten. Ieder ministerie gebruikte daarbij de infrastructuur, achterban, definities en werkwijzen die zij gewend zijn te betrekken. Hiermee is de afstemming tussen de ministeries in eerste instantie beperkt geweest. Gevolg is dat de verschillende steunpakketten niet altijd goed op elkaar aansluiten. Definities wijken onderling af, wat verwarrend werkt. Daarnaast ontstond, zoals eerder aangegeven, een wisselwerking tussen verschillende regelingen, binnen en buiten het sportpakket (zie hoofdstuk 3.4.2 voor een voorbeeld over SPUK IJZ).

5.3 Uniforme regeling versus maatwerk

5.3.1 Het pakket is voor een afgebakende, brede doelgroep vormgegeven

Het steunpakket is gericht op het gros van de amateursportverenigingen en zwembaden en ijsbanen. Om een zo groot mogelijke doelgroep te bereiken (in korte tijd), koos de wetgever voor algemene beleidsregels zonder grote wetstechnische complexiteit. Dit is passend voor het doel op nationaal niveau. Bovendien is de beperkte complexiteit

goed voor de uitlegbaarheid, uitvoerbaarheid en duidelijkheid. De afbakening van de doelgroep is vastgelegd in de regelgeving.

5.3.2 *Keerzijde: weinig maatwerk mogelijk*

In den brede geldt: hoe algemener de beleidsregels, hoe minder ruimte voor maatwerk. In sommige gevallen was meer maatwerk wenselijk geweest. Zo gaf een respondent het voorbeeld bij de TVS dat een bridgeclub wél recht had op een tegemoetkoming, maar een andere bridgeclub niet, vanwege een verschil in KvK-registratie. Hier was de wetgeving duidelijk, maar de wet sloot niet naadloos aan bij de praktijk. Ook de afbakening van de doelgroep in SBI-codes en de voorwaarde van volledige rechtsbevoegdheid werden vaak genoemd als negatieve punten. Bovendien waren deze definities de belangrijkste redenen voor hen indienen van bezwaren. DUS-I heeft verenigingen die tot de doelgroep behoorde maar niet de juiste rechtsbevoegdheid of SBI-code hadden, wel de mogelijkheid gegeven om dit binnen vier weken te herstellen. Echter, wanneer aanvragers niet tot de doelgroep behoorden, had DUS-I geen mogelijkheid tot coulance; er was niet gekozen voor hardheidsclausules in de TASO en TVS.

Respondenten konden geen betere instrumenten bedenken

We hebben in het gros van de interviews aan respondenten voorgelegd hoe het beleid beter had gekund. De respondenten noemden verschillende verbeteringen *binnen het huidige pakket*. Andere, betere beleidsinstrumenten of tegemoetkomingen zijn niet genoemd. Wel is bijvoorbeeld gesuggereerd om de TVS te vervangen door een 'SPUK IJZ voor sportaccommodaties'. In feite worden dan de exploitatietekorten van *alle* typen sportaccommodaties (niet alleen ijsbanen en zwembaden) via een specifieke uitkering vergoed. Dit zou een forse verruiming van het steunpakket aan verhuurders betekenen.

5.4 Flexibel versus grillig

5.4.1 *Het pakket beweegt mee met actuele informatie en de ontwikkeling van de pandemie*

De vormgeving van het steunpakket en de werkwijze daaromheen zorgen ervoor dat de steun meebeweegt met de actualiteit. Dit komt vanwege drie aspecten, waarvan de twee laatste ook gelden voor de andere noodsteunpakketten van de Rijksoverheid.

Ten eerste stellen de wetgever en uitvoerder zich adaptief en lerend op. Bij de eerste tranche werd gekozen voor een pakket op hoofdlijnen, zodat de steun zo snel mogelijk beschikbaar was (subparagraaf 5.1.2 en 5.1.3). Het is dan te verwachten dat er nog 'kinderziekten' in de vormgeving van het pakket zitten. Zo was voor de uitvoerder en het veld niet direct duidelijk welke kostenposten wel en niet onder de TASO vielen. Gedurende die eerste fase werden lessen geleerd en onderling uitgewisseld, zodat de tweede en latere tranches beter afgebakend waren en meer aansloten bij de praktijk.

Een tweede aspect hangt hiermee samen: de vormgeving van de noodsteun in tranches. Doordat iedere tranche een afgebakende periode besloeg, dwingt de wetgever zichzelf om iedere keer te overwegen of en op welke wijze verlenging nodig is. Dit zijn bovendien geïjkte momenten om verbeteringen in het steunpakket aan te brengen, en om de actuele informatie te verwerken.

Tot slot beweegt het steunpakket automatisch mee met de pandemische situatie. Als de omzetverliezen of de exploitatietekorten groter zijn (door meer ziektegevallen of intensievere contactbeperkingen), dan wordt de steun automatisch hoger bij TASO en SPUK IJZ. Ook worden sportbranches die meer last hebben van contactbeperkingen, zoals contactsporten en de binnensport, automatisch meer gecompenseerd dan (buiten-)sportverenigingen die minder omzetverliezen hebben, zoals in de golfsport.

5.4.2 Keerzijde: doorlooptijd is lang en parameters zijn soms grillig

Ook deze aspecten hebben een keerzijde, en ook dit geldt breder voor andere steunpakketten. Omdat de steunomvang gebaseerd is op werkelijke omzet- of exploitatieverliezen, moet de periode eerst voorbij zijn voordat steun kan worden aangevraagd. De definitieve vaststelling laat nog veel langer op zich wachten (hoofdstuk 2.1). Dikwijls is het definitieve bedrag pas langer dan een jaar na dato bekend. Bij SPUK IJZ is de doorlooptijd het langst. Dit komt de tijdigheid (en zekerheid) van de steun niet ten goede.

Daarnaast past de wetgever de hoogte van de vergoedingsparameters (met name van de TVS) regelmatig aan bij de start van een nieuwe tranche (zie paragraaf 2.1). Dit kan goede inhoudelijke of politieke redenen hebben, maar kan tot verwarring en onbegrip leiden in het veld. Ook juridisch gezien zaten er kleine verschillen tussen de tranches, wat de afhandeling van bezwaren bemoeilijkt.

5.5 Op vertrouwen versus risico op onrechtmatig gebruik

Het is bekend dat werken op basis van goed vertrouwen samengaat met een hoger risico op misbruik en oneigenlijk gebruik. Deze afruil geldt ook bij dit steunpakket.

5.5.1 Uitvoering op basis van vertrouwen past in de filosofie van laagdrempeligheid

Het noodsteunpakket moest volgens betrokkenen laagdrempelig zijn, gericht op een zo hoog mogelijk bereik. Zeker in de eerste tranche werd veel op vertrouwen bevoorschot. Ook de uitvoering hanteert dit uitgangspunt richting de doelgroep. Met name op het gebied van de TASO is dit te verdedigen, omdat de meeste penningmeesters van sportverenigingen vrijwilligers zijn. Uitvoerder DUS-I geeft aan deze verenigingen meerdere 'kansen' te geven om een juiste aanvraag in te dienen, en geeft daarbij waar nodig aanwijzingen en toelichting. Op deze manier wordt het gebruik gestimuleerd³⁰.

Maar ook breder in de meeste gevallen gekozen om uit te voeren vanuit goed vertrouwen. Zo lag er bijvoorbeeld voor een groot deel van de kleinere organisaties geen grote verantwoordingslast, omdat zij buiten de steekproef vielen (zie 2.1). Ook werd bij aanvragen van bijvoorbeeld SPUK IJZ doorgaans het voordeel van de twijfel gegeven zolang gemeenten geen evident onjuiste informatie hadden aangeleverd.

5.5.2 Keerzijde: hoger risico op onnodig of onrechtmatig gebruik

Meerdere gesprekspartners geven aan dat in dit steunpakket een risico bestaat op niet-gedeteteerde fraude. En: 'er zijn altijd figuren die overal een slaatje uit willen slaan'. Bij de SPUK IJZ is soms een

Uitvoerbaarheid volgens DUS-I

We hebben de medewerkers van DUS-I gevraagd in hoeverre zij de verschillende regelingen binnen het steunpakket sport in de praktijk goed uitvoerbaar vonden.

TASO

De TASO is volgens medewerkers goed uitvoerbaar door de 'heldere kaders'. Dit was wel na een initiële periode waarin er nog onduidelijkheden waren over wat wel en niet onder de regeling viel.

TVS

DUS-I beoordeelt de TVS als minder goed uitvoerbaar en 'arbeidsintensief'. Medewerkers vinden het moeilijk objectief te beoordelen of de omschrijving van het type huurder wel of niet valt onder de definitie van een amateursportvereniging: 'een paardensportvereniging wel, en een hondensportvereniging niet'. Zij hadden hierover graag meer richtlijnen van de wetgever gehad. Daarnaast was het onderscheid tussen gebruiksgebonden en niet-gebruiksgebonden huur in de praktijk soms onduidelijk. Al met al was er behoorlijk wat grijs gebied in deze regeling (zie 3.3.2 en 3.3.3).

SPUK IJZ

DUS-I stelt dat de regeling SPUK IJZ goed uitvoerbaar is, met dezelfde kanttekeningen als bij de TASO. Er zitten weinig haken en ogen aan de regeling, met enkele kanttekeningen (beschreven in paragrafen 3.4.2 en 5.5.2). Het is een 'begrijpelijke regeling, rechttoerechtaan'.

³⁰ Dit is overigens voor professionele organisaties bij de TVS en SPUK IJZ minder het geval. Van deze organisaties werd meer verwacht van de expertise van aanvragers (zie ook paragraaf 5.6.2). Ook van organisaties die binnen de steekproef vallen, wordt meer werk verwacht.

'grijs gebied' aanwezig in welke verliesposten of bedrijfsonderdelen mogen worden betrokken bij een aanvraag. Welk deel van de exploitatie van een groot sportcomplex kun je toerekenen aan het zwembad (als dat een onderdeel is van het grote geheel)? Dat is niet zwart-wit; daarom kan een exploitant terecht of onterecht verliesposten in het zwembad 'verstoppen'. Ook bij de TVS heeft DUS-I geconstateerd dat er soms laks wordt omgegaan met regels, en dat verhuurders soms bewust of onbewust een onjuist onderscheid maken tussen de doelgroep en de niet-doelgroep (zie 5.1.6). Bij de TASO is bijvoorbeeld een mogelijkheid dat verenigingen die niet gecontroleerd zijn, onterecht steun hebben ontvangen uit meerdere bronnen. Bij dit alles moet gezegd worden dat de controles die wel hebben plaatsgevonden, volgens DUS-I niet vaak blijken geven van evidente fraude. Maar in den brede geeft DUS-I aan niet overal en alles te kunnen verifiëren.

5.6 Aanjager versus decentrale uitvoerder

Een bijzonder element van de SPUK IJZ en de TVS is dat de aanvrager een tussenpersoon is en niet de uiteindelijke begunstigde. Zo vroegen gemeenten SPUK IJZ-steun aan voor exploitanten van zwembaden en ijsbanen, en vroegen verhuurders TVS-steun aan voor de amateursportverenigingen die de accommodatie huren.

5.6.1 *Aanvragen via tussenpersoon beperkt het niet-gebruik*

De constructie met een tussenpersoon beperkt het niet-gebruik van het steunpakket, omdat de tussenpersoon optreedt als aanjager. Bij de TVS is er een sterke prikkel voor de intermediair om het niet-gebruik te beperken. Immers: de verhuurder lijdt financieel onder het kwijtschelden van de huur, tenzij de verhuurder hiervoor een TVS aanvraagt (namens de amateursportvereniging). Bij de SPUK IJZ speelt dit belang van een aanvraag indirect ook, omdat de gemeente een maatschappelijk belang heeft bij het overeind houden van lokale zwembaden en ijsbanen. In het geval van de SPUK IJZ zit het financiële belang van een aanvraag bij de exploitant. Bij SPUK IJZ is er dus vanaf zowel de gemeente als de exploitant een goede reden om een aanvraag te doen. Als meerdere partijen een belang hebben, is de kans kleiner dat de kans op een aanvraag wordt gemist. Bij de TASO speelt een dergelijke getrapte constructie in beginsel niet, maar er zijn voorbeelden waarbij een sportbond aanvragen heeft gedaan namens de achterban.

5.6.2 *Keerzijde: hoge administratieve lasten voor grote partijen en onevenwichtige financiële belangen*

Grote gemeenten en grote sportbedrijven beklagen zich over hoge administratieve lasten van met name de TVS en ook de SPUK IJZ. Zij voelen zich soms een 'doorgeefluik', omdat zij weinig financieel belang hebben bij een aanvraag, maar wel de last van de uitvoering dragen. Sommige verhuurders hebben hierdoor mogelijk afgezien van een TVS-aanvraag; zij zagen het financiële belang niet (indien zij de huren niet zouden kwijtschelden), maar hadden wel de lasten te dragen.

In het geval van de TVS moet een verhuurder van alle sportaccommodaties in zijn beheer een lijst opstellen van alle hurende amateursportverenigingen, en controleren of zij de juiste KvK-registratie et cetera hebben. Verhuurders moesten dit soms twee keer doen: een keer bij de aanvraag en een keer bij de verantwoording. Elke accommodatie heeft vele huurders. Sommige grotere sportbedrijven en grote gemeenten hebben tientallen accommodaties in beheer. Dan telt de administratieve last al snel op, en de systemen zijn niet op een TVS-aanvraag ingericht.

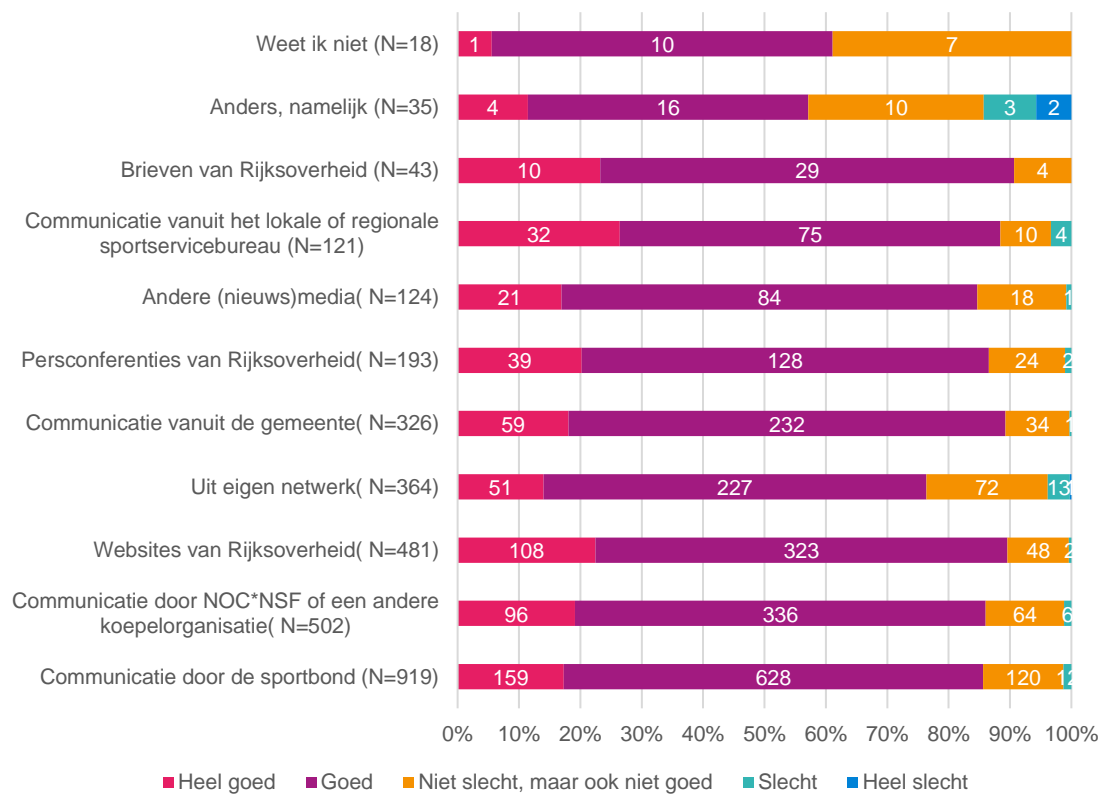
Bij de SPUK IJZ zijn de administratieve lasten ook een aandachtspunt. Ook speelde de samenloop met de NOW (zie 3.4.2) een belangrijke rol bij grote organisaties, waardoor zij veel rekenwerk moesten doen om te komen tot de juiste berekening van exploitatietekorten. Bovendien moesten grotere exploitanten van zwembaden of ijsbanen met meerdere gemeenten schakelen, die elk een eigen werkwijze hadden. Andersom geldt dit ook: sommige grotere gemeenten hadden te maken met meerdere verschillende zwembaden en/of ijsbanen.

A. Figuren enquête

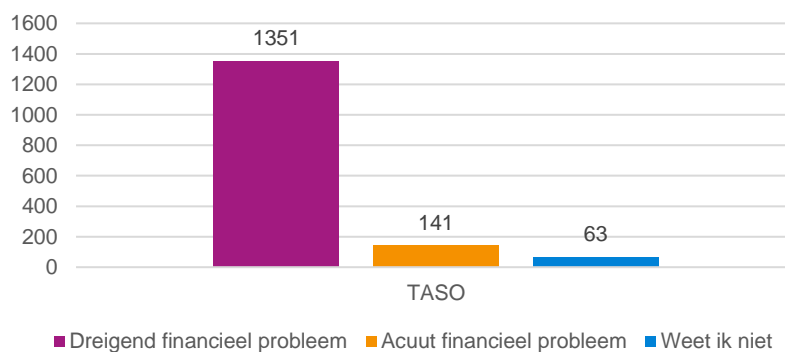
In deze bijlage vindt u verschillende figuren die betrekking hebben op het proces van TASO, TVS en SPUK IJZ. Sommige van deze figuren hebben we ook in de tekst van hoofdstuk 3 gebruikt, maar niet alle. Door ze hier in chronologische volgorde van het aanvraagproces te plaatsen (eerst communicatie, dan aanvraag, tot slot verantwoording), krijgt u een compleet beeld van hoe respondenten gereageerd hebben op de enquête.

A.1 Figuren proces TASO

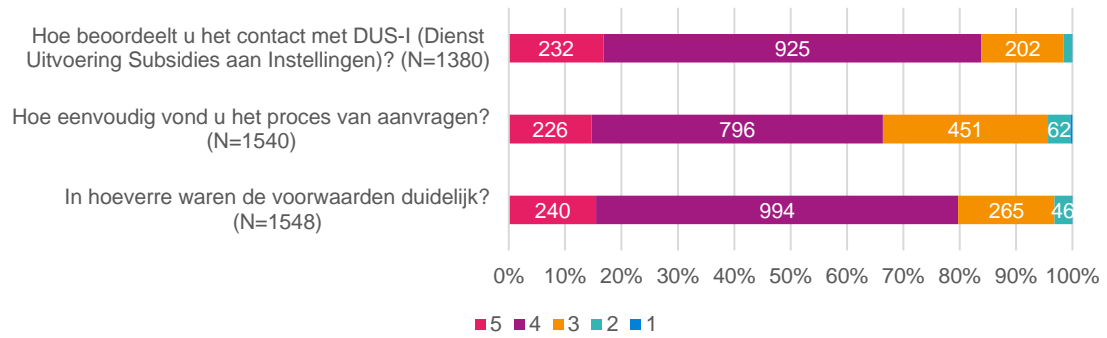
Via welke weg is uw organisatie op de hoogte gesteld van de maatregelen? - afgezet tegen de tevredenheid van de communicatie over de maatregelen

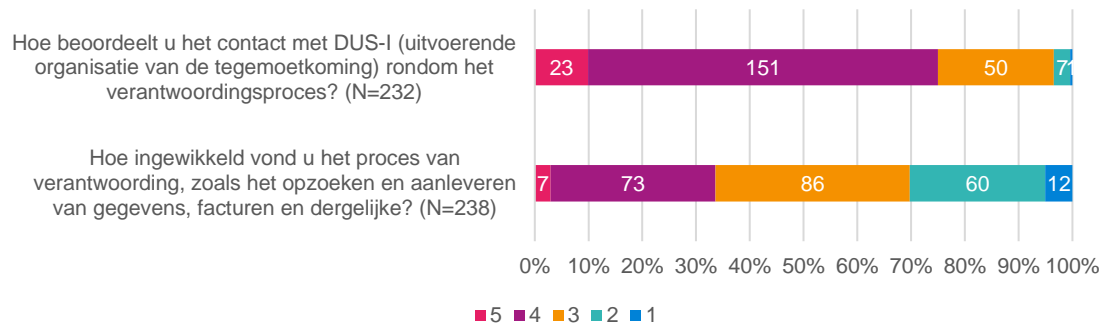
Wat waren uw overwegingen om TASO aan te vragen? (N=1555)

Vragen over aanvragen van TASO (1= meest negatief, 5= meest positief)

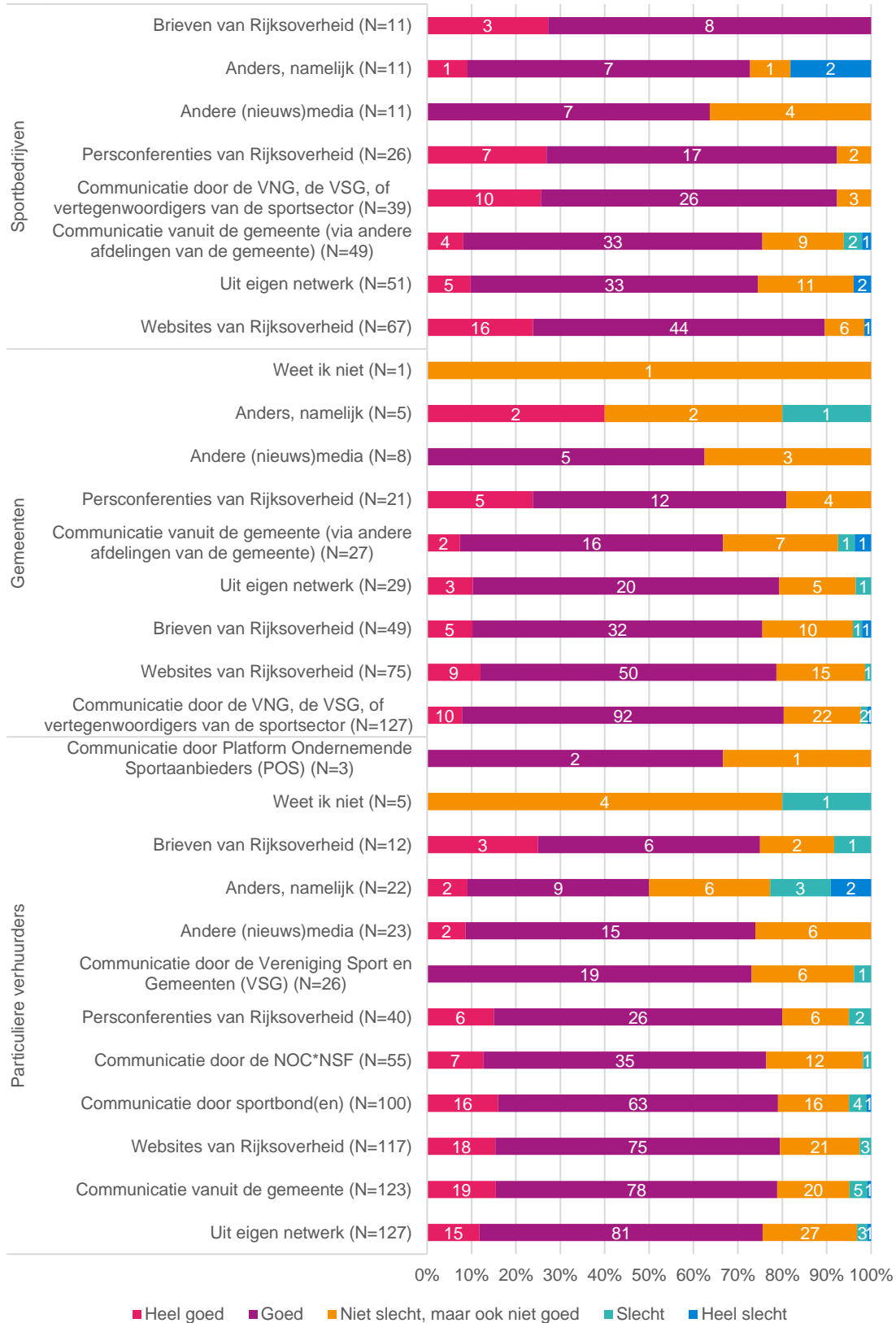

Vragen over verantwoording steun TASO

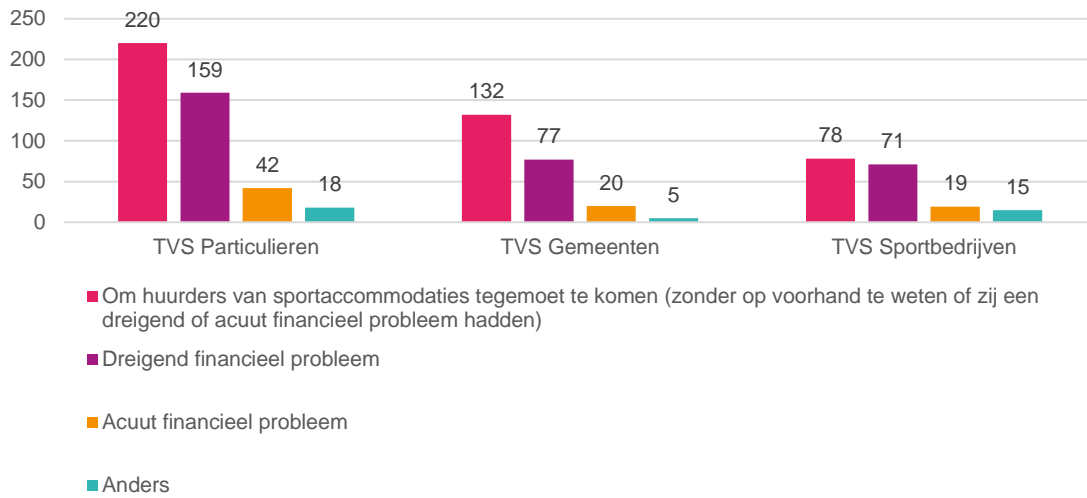

A.2 Figuren proces TVS

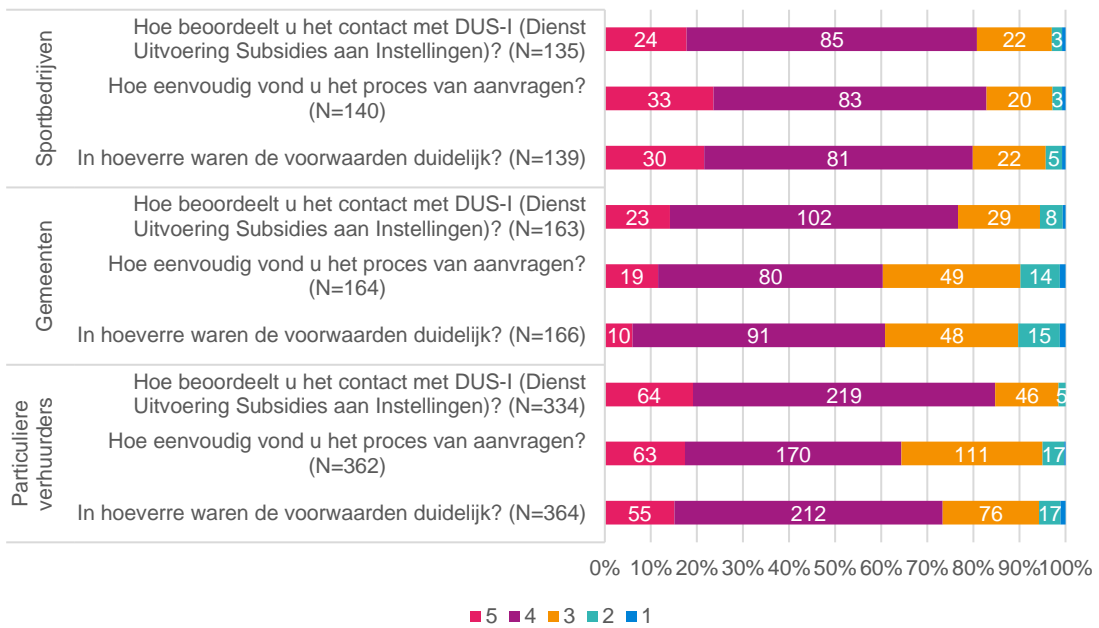
Via welke weg is uw organisatie op de hoogte gesteld van de maatregelen? - afgezet tegen de tevredenheid van de communicatie over de maatregelen

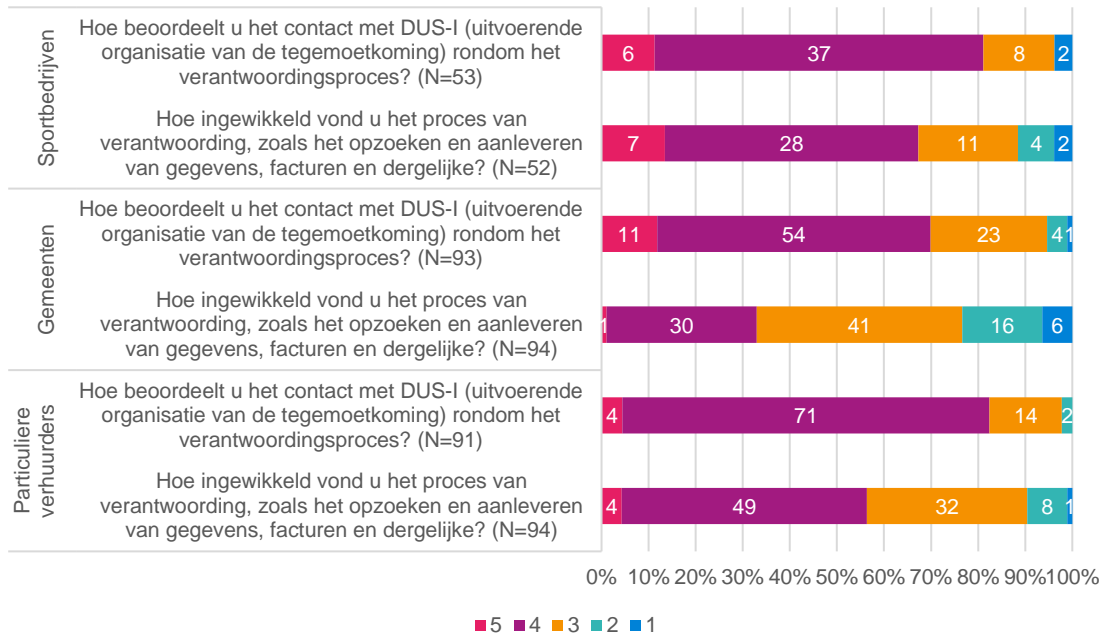
Wat waren uw overwegingen om TVS aan te vragen? (N=856)

Vragen over aanvragen TVS (1= meest negatief, 5= meest positief)

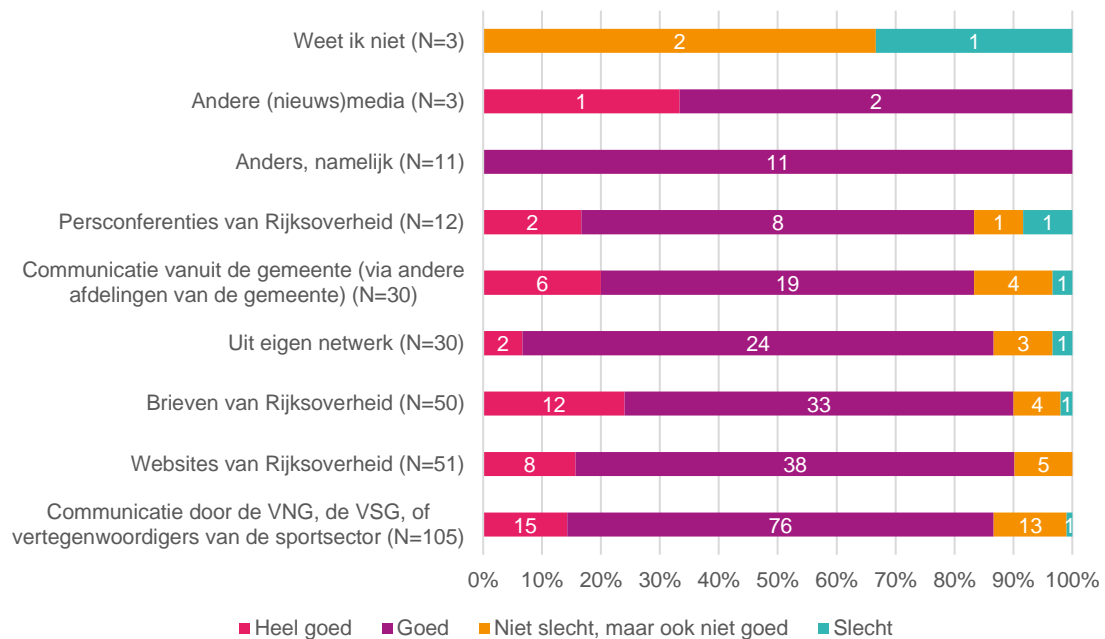

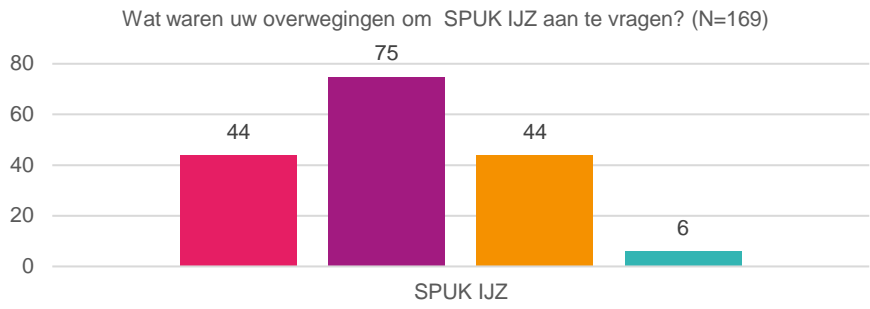
Vragen over verantwoording steun TVS

A.3 Figuren proces SPUK IJZ

SPUK IJZ: Via welke weg is uw organisatie op de hoogte gekomen van de maatregelen? - afgezet tegen de tevredenheid over de communicatie over de maatregelen

- Om huurders van sportaccommodaties tegemoet te komen (zonder op voorhand te weten of zij een dreigend of acuut financieel probleem hadden)
- Dreigend financieel probleem
- Acuut financieel probleem
- Anders

